

DRAUGAS

PERIODICALS
October 7,
Vol. LXXXVII

90th ANNIVERSARY

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
KETVIRTADIENIS - THURSDAY, SPALIO - OCTOBER 7, 1999

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 10/06/99
UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

90-IEJI METAI

Nr. 195
Kaina 50 c.

Rusijos Dūma prašo suteikti laisvę Sausio 13-osios perversmininkams

Maskva, spalio 6 d. (BNS). Rusijos Valstybės Dūma paragino Lietuvos prezidentą suteikti laisvę buvusiems Lietuvos prosovietinės komunistų partijos vadovams, nuteistiems už 1991 metų sausio įvykius.

„Vedama tikrojo humanizmo sumetimų, Valstybės Dūma kreipiasi į Jus, kviesdama parodyti gailingumą ir, pasinaudojant Lietuvos Konstitucijos teikiama teise, paleisti nuteistuosius“, sakoma kreipime, į Lietuvos prezidentą Valdą Adamkų.

Kreipimė, kuris buvo priimtas rugsėjo 29 d., pažymi, kad buvęs Lietuvos komunistų partijos pirmininkas sekretorius Mykolas Burokevičius ir kiti nuteistieji yra pagyvenę žmonės, ir jų sveikatos būklė kalėjimo sąlygomis Rusijos deputatams kelia „didelį susirūpinimą“.

Kartu deputatai eilinį kartą pareiškė abejones Vilniaus apygardos teismo priimtu

sprendimu, o M. Burokevičių ir jo bendrininkus pavadino „politiniais kaliniais“.

Dar anksčiau, rugpjūtį ir rugsėjį, Rusijos Valstybės Dūmos delegacijos Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje (ETPA) vadovas Sergej Glotov du kartus apskundė Lietuvos teismo sprendimą ETPA pirmininkui lordui Russel Johnston.

Po kelerius metus trukusio bylos tyrimo ir ilgo teismo Vilniaus teismas rugpjūčio 25 d. šešioms 1991 metų tragiškų sausio įvykių organizatoriams paskyrė įvairias laisvės atėmimo bausmes.

Pagrindiniam į Lietuvos teisėsaugos rankas patekusiems puoti aktyvistams — prosovietinės komunistų partijos vadovams Mykolui Burokevičiui ir Juozui Jermalaiviui — buvo paskirta nuo 8 iki 12 metų laisvės atėmimo. Jų bendražygiai gavo mažesnes laisvės atėmimo bausmes.

Senais pesticidais Lietuva atsikrato Rusijoje

Vilnius, spalio 5 d. (BNS). Lietuva į Rusiją praėjusią savaitę išvežė pirmąją 20 tonų siuntą pasenusių ir nebetinkamų naudoti pesticidų.

Aplinkos ministerija taip bando išspręsti daugelį metų Lietuvai labai svarbių senų pesticidų naikinimo problemą, pranešė „Lietuvos rytas“.

Lietuvoje dar reikėtų sutvarkyti apie 1,200 tonų pesticidų, dar tiek pat būtina atpažinti. Apskaičiuota, kad visiškai sutvarkymas, atpažinimas bei tinkamų pesticidų išpūskimas valstybei kainuotų mažiau nei 7 milijonus litų. Tačiau dabar šie darbai nutraukti, nes vyriausybė, vykdydama taupymo programą, nebesiria pinigų seniams

pesticidams tvarkyti.

Pasak dienraščio, Klaipėdoje įsikūrusi akcinė bendrovė „Balthaus“ pasiūlė už nedidelę kainą išgabenti pesticidus iš Lietuvos į Rusiją. Dalis jų būtų deginami, o dalis grąžinami toms gamykloms, iš kurių atkeliavo, ir ten perdirbami. Tačiau aplinkosaugininkai baiminasi, kad rusai ateityje gali atsisakyti priimti netinkamus naudoti pesticidus, todėl siūlo Lietuvai įsigyti modernią ir nuolatos veikiančią pesticidų deginimo įmonę.

1997 m. Aplinkos ministerija buvo sutarusi su Šiaurės valstybių investicijų banku dėl 6 mln. litų paskolos pavojingų atliekų deginimo įmonės statybai. Tačiau Lietuvos vyriausybė, kuriai būtų tekę skirti tokia pati pinigų suma, šiam projektui nepritarė.

Pesticidus taip pat mėginta deginti Naujosios Akmenės trašų ir Kėdainių cemento gamyklų krosnyse, bet tam smarkiai pasipriešino vietos gyventojai.

* Lietuvoje toliau stiprėja skeptiškos nuomonės dėl valstybės narystės Europos Sąjungoje, tačiau „euroentuziastų“ dar tebėra daug. Pasak apklausos, jei rugsėjį būtų surengtas referendumas, 34,1 proc. Lietuvos gyventojų būtų balsavę už įstojimą į ES. Atitinkamai padaugėjo ir euroskeptikų. Prieš Lietuvos stojimą į ES rugsėjį būtų balsavę 30,6 proc. Sociologai ir politologai mano, kad euroskeptiškumo augimą paskatino smarkus Europos Komisijos spaudimas Lietuvai paskelbti Ignalinos atominės elektrinės uždarymo tvarkaraštį. Apklausos rodo, kad daugelis Lietuvos gyventojų yra prieš LAE uždarymą anksčiau projektoinio naudojimo laiko.

* Saudo Arabija nori užmegzti diplomatinį santykį su Lietuva, sakoma Saudo Arabijos karaliaus Fahdo laiške, kurį Jo Didenybės specialusis pasiuntinys Abbas Faig Ghazzawi trečiądienį Vil-

Nuotr.: (iš dešinės) Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus prezidentūroje priėmė JAV verslovės „Williams International“ prezidentą John Bumgarner. Svečių pastiko ir prezidento patarėjas Raimundas Miezelis (kairėje). (Elta)

Susitarimo su „Williams“ galima tikėtis mėnesio gale

Vilnius, spalio 6 d. (Elta). Lietuvos susitarimai su „Williams“ turėtų būti sudarinti ir paruošti tvirtinimui kitą savaitę, o spalio pabaigoje jie turėtų būti pasirašyti.

Ši data ne kartą atidedama, o dabar skelbiama, kad sandoris tikriausiai bus sudarytas iki spalio 29 dienos — po to, kai bus išspręsti finansiniai klausimai, Eltai atsiųstame pranešime rašo prezidento spaudos tarnyba, informuodama apie trečiądienį prezidentūroje vykusį susitikimą su bendrovės „Williams International“ prezidentu John Bumgarner.

Pasitarimą, susirūpinęs užsitęsusiomis derybomis dėl investicijų į naftos ūkį, sukvietė prezidentas Valdas Adamkus. Padarius pertrauką vyriausybės posėdyje, ir prezidentūrą valandai buvo atvykęs ministras pirmininkas Rolandas Paksas ir finansų ministras Jonas Lionginas. Trijų valandų susitikime dalyvavo Seimo pirmininkas Vytautas Lands-

bergis, pirmasis jo pavaduotojas Andrius Kubilius, prezidento patarėjas Albinas Januška, taip pat derybų konsultantų vadinamas verslininkas Juozas Kazickas.

Susitikime nedalyvavo Lietuvos derybų su „Williams“ vadovas ūkio ministras Eugenijus Maldeikis. Kaip tvirtino kiti pasitarimo dalyviai, ūkio ministras nedalyvavo, nes buvo svarstoma ne patys susitarimai, o finansiniai dalykai, todėl šiuo klausimu kalbėjo finansų ministras.

Susitikimo dalyviai patvirtino, kad „Mazeikių naftos“ apyvartinio kapitalo trūkumo suma nekels ginčų. „Williams“ prezidentas po susitikimo žurnalistams tvirtino, kad yra susitarta dėl to, kokią dydžio bus suma, kuria bus padengtas šis trūkumas. Bet nurodyti konkretų skaičių jis atsisakė. Seimo pirmininkas teigė, kad sutarta „dėl

konkrečių išpareigojimų sumos“ — ji turėtų būti apie 1 milijardą 300 milijonų litų.

„Bendromis Lietuvos, Williams“ ir kitų užsienio investuotojų pastangomis bus ieškoma šaltinių trūkumams apyvartinio kapitalo lėšų daliai padengti“, rašoma pranešime spaudai. Pasak susitikimo dalyvių, jau išspręsta dauguma klausimų dėl finansavimo šaltinių. Tačiau žurnalistams nebuvo atskleista, kokie tai bus šaltiniai.

Antradienį Seimas priėmė įstatymų pakeitimus, kurie, kaip tvirtinama, atverė kelius „Williams“ dalyvauti privatizuojant Lietuvos naftos ūkį. Vienu iš pakeitimų padidinta valstybės garantuojamų pasakolų „Mazeikių naftos“ susivienijimui suma. Pagal tai „Mazeikių naftos“ perdirbimo gamyklos pertvarkai bei Būtingės terminalo statybos projektui finansuoti ir susivienijimui apyvartinės lėšoms papildyti numatyta skolinimosi riba yra 650 milijonų JAV dolerių.

Seimo komitetas nagrinėja Lietuvos ir Irano santykius

Vilnius, spalio 6 d. (BNS). Lietuva neveda ir neplenuoja derybų su Iranu dėl naftos išsigijimo, teigė Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas, trečiądienį iškviestas į Seimo Užsienio reikalų komitetą (URK) posėdį, kur parlamentariai prašė jo paaiškinti Lietuvos užsienio politikos nuostatas santykiuose su Iranu.

Šis klausimas iškilo, kai Irane apsilankęs ūkio ministras Eugenijus Maldeikis spaudos konferencijoje paskelbė apie „labai konkrečias“ galimybes pirkti naftą Irane.

A. Saudargas pripažino, kad komitete jautėsi iškviestas aiškintis už kito ministro veiklą. Posėdžio metu daug parlamentarų klausimų A. Saudargas nukreipdavo E. Maldeikiui.

Lietuvos ketinimai pradėti derybas su Iranu dėl naftos išsigijimo gali apsunkinti sandorį su „Mazeikių naftos“ investuotoja JAV bendrove „Williams International“. Kaip žinoma, JAV laiko Iraną terorizmo remiančia valstybe, taiko jai griežtas ekonomines sankcijas ir draudžia savo ūkio subjektams turėti bet kokių ūkinių santykių.

Ministro A. Saudargo teigimu, „Lietuva santykiuose su

Iranu įvertina skirtingas JAV ir Europos Sąjungos pozicijas Irano atžvilgiu“. ES laikosi „kritinio dialogo“ su Teheranu politikos — griežtai kritikuojama žmogaus teisių pažeidimus ir bandymus nuslėpti masinio naikinimo ginklų, tačiau remia ekonominių ir prekybos santykių plėtrą.

A. Saudargas pabrėžė, kad ūkio ministerijos vykdoma rinkų paieška Irane nėra kenksminga Lietuvos siekiams. Tačiau, anot jo, „šiuo metu derybos dėl naftos tiekimo neturėtų būti pradamos, kiek žinau, jos ir nebuvo vedamos“.

Kilus skandalui, ministras išsižada savo žodžius apie derybas

„Pučiamas mūlo burbulas, pasakojamos pasakos. Jokių derybų nebuvo, buvo elementariausi pokalbiai“, trečiądienį žurnalistams piktinosi ūkio ministras Eugenijus Maldeikis.

Pirmadienį spaudos konferencijoje E. Maldeikis informavo apie „labai konkrečias galimybes pirkti naftą“ Irane. Tuomet jis teigė, kad kitą savaitę su Irano naftos ministerijos atstovais vienoje Europos valstybių bus pradėti svarstyti konkretūs pasiūlymai. Tre-

Čečėnijoje išigaliojo karinės padėties režimas

Groznas-Maskva, spalio 6 d. (Interfax-BNS). Čečėnijoje nuo spalio 6 dienos galioja karinės padėties režimas. Atitinkamą įsaką prezidentas Aslan Maschadov pasirašė išvaikare.

Kaip sakoma dokumente, karinė padėtis įvedama „dėl Rusijos Federacijos įsiveržimo į Čečėnijos respubliką ir placios apimties karo veiksmų, siekiant apginti valstybės suverenumą ir vientisumą“.

Kaip pranešė Čečėnijos respublikos vicepremjeras Kazbek Machašev, „visas liaudies ūkio kompleksas pradėjo dirbti karo laiko režimu“. Pasak jo, muftiatui (aukščiausiajai dvasininkijai) pasiūlyta šaukti gyventojus į gavatą (karą su netikėliais).

Tuo tarpu Rusijos prezidento atstovas Konstituciniame teisme Michail Mitiukov mano, kad Čečėnijos prezidentas neturi teisės įvesti karinę padėtį Čečėnijoje.

„Čečėnija — vienas Rusijos Federacijos subjektų, ir jos teritorijoje galioja RF įstatymai. Pagal mūsų Konstituciją, karinė padėtį gali paskelbti RF prezidentas, vėliau apie tai informavęs Federacijos Tarybą“,

sakė M. Mitiukov, pridurdamas, kad RF subjektai, šiuo atveju — Čečėnija, neturi teisės kreiptis į tarptautines organizacijas arba kitas valstybes ir prašyti įvesti savo teritoriją taikdary kario menę“.

Rusijos ginkluotųjų pajėgų generalinio štabo vadas Anatolij Kvašninas mano, kad artimiausiu metu svarbiausias federalinių pajėgų Šiaurės Kaukaze operacijos tikslas — sukurti saugumo zoną aplink Čečėniją.

„Kitas etapas bus teikti humanitarinę pagalbą čečėnų kaimų šioje zonoje gyventojams“, pranešė V. Kvašninas. „Maitinsime žmones, aprūpinsime juos vaistais, atidarysime mokyklas, vaikams duosime vadovėlių“, „Viso to tikslas — stiprinti saugumo zoną, žmonėms sudaryti normalias gyvenimo sąlygas“, pažymėjo jis.

Pasak generalinio štabo viršininko, Čečėnijos teritorijoje nuo 1996 metų „neveikia jokie įstatymai“. „Visos ekonomikos pagrindas tik vienas — automatas, klesti vergų prekyba, iš esmės skatinamas terorizmas“, pareiškė A. Kvašninas.

Rusija ir Baltarusija kuria karinę Vakarų grupuotę

Maskva, spalio 6 d. (Interfax-BNS). Rusijos ir Baltarusijos gynybos ministrai Igor Sergejev ir Aleksandr Čumakov pasirašė nutarimą sukurti koalicinę Rusijos ir Baltarusijos kariuomenių Vakarų grupuotę.

Komentuodamas žurnalistams dokumento nuostatas, O. Sergejev pareiškė, kad jis pasirašytas „įgyvendinant abiejų valstybių Sąjungos išpareigojimus sukurti bendrą regioninę grupuotę“. Maršalas sakė, kad nutarimo tikslas — „užtikrinti abiejų valstybių saugumą“.

I. Sergejev pabrėžė, kad regioninė grupuotė „nenukreip-

ta prieš kokį nors konkretų priešininką, bet įsijungė į atsiras, ši grupuotė bus pasirenkusi veikti“. Savo ruožtu A. Čumakov pažymėjo, kad „apiginti mūsų valstybių sienas pavieniui gali būti ir per sunku“. Jis pranešė, kad jau kuriamos šios grupuotės vadovietės, materialinio ir techninio aprūpinimo bazės.

Kaip pranešė „Interfax“ korespondentas, nutarimas sukurti Rusijos ir Baltarusijos kariuomenės Vakarų grupuotę buvo pasirašytas pasibaigus bendros abiejų valstybių Gynybos ministerijų komisijos posėdžiui, kuris vyko trečiądienį Maskvoje.

Kosovo pabėgėliai į Lietuvą neatvyks

Vilnius, spalio 6 d. (BNS). Vyriausybė atšaukė savo nutarimą Kosovo albanams suteikti laikinąją teritorinę prieglobstį Lietuvoje.

Nuo Kosovo konflikto pabaigos praėjus daugiau nei trims mėnesiams, nutarimą pasiūlė atšaukti užsienio reikalų ministras, kurio vadovaujamai ministerijai buvo pavesta organizuoti pabėgėlių atgabenimą ir apgyvendinimą Lietuvoje.

Vyriausybė gegužės mėnesį ciadienį ūkio ministras jau teigė, kad spaudos konferencijoje apie naftą buvo kalbama tik „vienas procentas“.

E. Maldeikis pažymėjo, kad susitikimas su Irano naftos viceministru Teherane nebuvo iš anksto planuotas. Pokalbyje tik pasikeista informacija apie Būtingės naftos terminalą bei padėtį Persijos įlankos regione.

„Ūkio ministerija ir aš asmeniškai neturiu jokių kontaktų su jokiais naftos kompanijomis — ar Rusijos, ar arabų. Mes neturime tam įgaliojimų, tai komercinis reikalas“, trečiądienį sake E. Maldeikis.

KALENDORIUS

Spalio 7 d.: Šv. M. Marija Rozančiaus; Butrimas, Eivene, Eivina, Justina, Guoga, Morkus, Renatas.

Spalio 8 d.: Almina, Benediktas, Brigita, Daugas, Demetras, Gaivile, Marcellis, Sergijus.

LIETUVIŲ TELKINIAI

„KAMERTONAS“ APLANKYS IR PHILADELFIJĄ

Rugsejo pradžioje Marija Remienė, LB Kultūros tarybos pirmininkė, skambina Philadelphia LB pirmininkui Vytautui Bagdonavičiui: spalio mėnesį atvažiuojas į Ameriką iš Kauno mišrus choras „Kamertonas“. Sakoma, vienas geriausių chorų Lietuvoje, apvažinęs su koncertais didesnę dalį Vakarų Europos. Ar gali Philadelphia surengti „Kamerton“ koncertą spalio 23 d. šeštadienį? Marija Remienė išdėsto Vytautui informaciją apie patį chorą ir apie labai palankias gastrolių sąlygas. „Kamertonas“ susikūrė 1995 metų vasarą. Chore dainuoja 35 įvairių profesijų dainininkai, jų vadovas muzikas Algirdas Viesulas. Repertuare XVI-XX amžiaus kūriniai, didesnė dalis bažnytinės muzikos. Patys susitvarkę keliones autobusu, patys užsisako nakvynę viešbutyje. Rengėjams tenka tik salę užsakyti, bilietus išspausdinti ir koncerto klausytojus sukviešti.

Vytautis Bagdonavičius viskas gerai skamba. Tik dėl salės neaišku. Reikia patikrinti, ar spalio 23 d. Lietuvių namų salė laisva. O Vytautis lengva padaryti. Jo tėvelis, Vladas Bagdonavičius kaip tik ir tvarko Lietuvių namų salį nuomavimui. Skambutis teveliui Bagdonavičiui ir, deja, paaiškėja, kad visa spalio mėnesio visos salės jau labai iš anksto užimtos. Ką dabar daryti? Nesinori praleisti tokios geros progos išgirsti tokio lygio chorą. Bet to, nuo „Ratilio“ ansamblio viešnagės prieš beveik 10 metų, Philadelphia nėra matiusi stambesnio vienetą iš Lietuvos. Pasitarus su kai kuriais valdybos nariais, ateina mintis kreiptis į Šv. Andriejaus lietuvių parapijos kleboną kun. Petrą Burkauską. Gal būtų galima koncer-

tuoti Šv. Andriejaus bažnyčioje? „Kamerton“ repertuare daugiausia bažnytinė muzika, o Šv. Andriejaus bažnyčios akustika tokia muzikai ideali. Klebonas Burkauskas su entuziazmu sutinka duoti bažnyčią, o po koncerto salę pabendravimui su choristais.

Klebonas pats geras vargonininkas ir buvęs chorų vadovas, džiaugiasi, kad bus dar vienas puikus renginys Šv. Andriejaus 75-to jubiliejaus metų laikotarpyje. Turintis daug pažinčių koncertą parengiamuosius amerikiečių tarpe. Parapijos rengiami kasmetiniai kalediniai koncertai Šv. Andriejaus bažnyčioje sutraukia daug amerikiečių publikos.

Iškyla viena problema. Bus išlaidų, gal ir chorą reiktų šiek tiek apdovanoti, pabendravimo vaisės kainuos, o bažnyčioje negalima pardavinėti koncerto bilietų. Tačiau klebonas Burkauskas entuziazmas nuramina. Po koncerto parinksime aukų. Po puikios programos žmonės bus dosnūs. „Pamatysite, bus gerai“, jo standartinis atsakymas bet kokiam projektui.

Sutarta, kad koncertą rengia Philadelphia LB apylinčios valdyba su Šv. Andriejaus lietuvių parapija. Sutartas ir koncerto laikas. Antra valanda po pietų, šeštadienį spalio 23 d. Koncertui neįprastas laikas — 2 val. p.p. šeštadienį, bet vyresniems žmonėms gerai su šviesa į beveik centre miesto esančią bažnyčią nuvažiuoti ir namo grįžti. Tiems, kurie nežino — Šv. Andriejaus parapijos adresas: 19-ta ir Wallace Streets, Philadelphia — miesto muziejaus rajone. Laukiama visų su draugais lietuvių ir amerikiečių, kurie mėgsta ir vertina geros muzikos koncertus.

Teresė Gečienė

PIRMOJI VOKIEČIŲ — LIETUVIŲ GIMNAZIJOS MOKSLO DIENA

Vasario 16-osios gimnazija naujuosius 1999-2000 mokslo metus pradėjo rugpjūčio 30 d. Jau savaitgalį prieš atidarymą bendrabutį rinkosi vaikai iš viso pasaulio. Daugiausia mokinių atvyko iš Vokietijos — 54. Iš Lietuvos užsiregistravo 32, iš Brazilijos — 1 ir iš Kanados — 2 mokiniai. Pirmą kartą istorijoje į ją įstojo ir 4 vokiečiai iš Hiltelfeldo miestelio, kurie taip pat mokysis lietuvių kalbos, dainuos lietuviškas dainas ir mokysis Lietuvos istorijos bei geografijos.

Mokslo metai tradiciškai prasidėjo vėlavais pakėlimu ir ekumeninėmis pamaldomis, kurias vedė katalikų ir evangelikų kapelionai kun. Alfonsas Kelmelis ir kun. Reinold Fuhr. Jų metu buvo pasimelsta už mokinius, jų tėvelius, geradarius, už tų dirbančius ir už mirusius mokytojus. Ypač prisimintas senesnių mirusių buvęs mokyklos direktorius Vincas Natkevičius.

Direktorius A. Šmitas pirmąją mokslo metų dieną pasveikino visus mokinius, mokytojus bei atvykusius tėvelius ir palinkėjo darbingų ir sėkmingų mokslo metų. Jis pranešė, kad per atostogas gimnazijoje nemazai pasikeitė. Gimnazijai suteiktas valstybinis pripažinimas. Tuo būdu ji įgyjo daugiau teisių. Dabar jau nebereikės abiturų egzaminų laikyti iš 8 dalykų eksterno tvarka, jie bus tik iš 4 dalykų, kuriuos mokinių

pats pagal nustatytas taisykles pasirenks. Dvyliktos ir tryliktos klasių semestriniai pažymiai įsiskaitys į abiturų pažymių vidurkį, pagal kurį stojama į universitetą. Baigusieji dvyliką klasių ir atlikę praktiką, galės stoti į aukštesnes Vokietijos mokyklas. Baigusieji 10 klasių, gaus vadinamą „mažąją abiturą“ (Mittlere Reife), kurią turint galima mokytis geresnių profesijų.

Oficialiai gimnazija dabar yra vokiečių - lietuvių dvikalbė mokykla. Siems mokslo metams valdžios parama užtikrinta, o dėl tolimesnės ateities dar vyksta derybos.

DETROIT, MI

PALAIDOTA A.A. VALENTINA OSTEIKIENĖ

Spalio 4 dieną Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoje Šv. Antano parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas aukojo šv. Mišias už a.a. Valentina Osteikienę, mirusią spalio 1 d. Mišių metu giedojė ir vargonavo muz. Stasys Slizys. Velionė buvo palaidota Holy Sepulchre kapinėse. Nuliūdęs liko jos vyras Antanas Osteika. Laidotuves tvarkė Stepanausko laidotuvių namai.

VYKDOMAS BALFO PINIGINIS VAJUS

BALFo 76-tas skyrius, įsteigtas 1944 metais, šįmet

Los Angeles šaulių kuopos 35 m. veiklos sukakties minėjimo, š.m. rugsejo 12 d. vykusiame Šv. Kazimiero parapijos saleje, programos dalyviai. Iš k. — sol. Antanas Polikaitis, Lietuvos Respublikos Garbės konsulas Vytautas Čekanauskas, šaulių kuopos vadas Kazys Karuza, sol. Janina Čekanauskienė, K. Milkovaitis, muz. Raimonda Apeikyte ir Eugenijus Vilkas.

mini savo 55 metų veiklos sukaktį. Metines aukas BALFo atstovai priima sekmadieniais prie Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos bažnyčių. Apie BALFo veiklą per vietines radijo valandėles kalbėjo BALFo direktorius Leonas Petronis ir BALFo 76-to skyriaus pirmininkas kun. Alfonsas Babonas.

PAMINĖTA LIETUVOS DUKTERŲ 40 METŲ VEIKLOS SUKAKTIS

Sekmadienį, spalio 3 dieną, buvo paminėta Lietuvos Dukterų 40 metų veiklos sukaktis. Minėjimas buvo pradėtas Dievo Apvaizdos parapijos bažnyčioje šventomis Mišiomis už mirusius ir gyvas Lietuvos Dukteris, už Lietuvos Dukterų draugijos ištėrėją a.a. kun. Gurecką ir Detroito skyriaus nuoširdų rėmėją a.a. kun. Bronių Dagilį. Mišių metu buvo perskaitytos pavardės visų mirusių draugijos narių. Šv. Mišias aukojo Lietuvos Dukterų kapelionas kun. Aloyzas Volskis, skaitinius skaitė Dalia Navasaitienė ir Danutė Jankienė. Giedojų vyrų kvartetas: Zaranka, Skiotys, Mikulionis ir Underys, solo „Panis angelicus“ giedojė Vili Vilkienė iš Los Angeles. Vargonavo Vidas Neverauskas.

Po pamaldų vyko minėjimo akademija Kultūros centre. Minėjimą pradėjo Lietuvos Dukterų draugijos pirmininkė Irena Alantienė. Kalbėjo Lietuvos Dukterų kapelionas kun. Aloyzas Volskis ir Jūratė Pečiūrienė. Sveikino Udrinė — parapijos vardu, R. Karvelienė — skautų, Pranas Zaranka — ateitininkų, Ramutė Petrusėvičienė — Lietuvių Bendruomenės, Mykolas Abarius — Šaulių sąjungos vardu. Raštu sveikino Dana Arlauskienė iš Floridos.

Po sveikinimų vyko meninė dalis. Skaitė ir gitara pritariant dainavo Romualdas Zablickas, deklamavo Taura Underienė. Fortepijonu skambino Ada Mikšienė. Minėjime Kultūros centro salė buvo pilna Lietuvos Dukterų gerbėjų. Po minėjimo buvo pietūs. Dalia Briedytė-Stonienė įteikė geles programos atlikėjams.

Sveikina Lietuvos Dukteris 40 metų veiklos sukakties progą ir linkime sėkmingos ir darbingos ateities veiklos.

„KAMERTONO“ KONCERTAS

Lietuvių Bendruomenės valdyba ir Dievo Apvaizdos parapija praneša, kad šeštadienį, spalio 16 dieną, 1:30 val. p.p., Dievo Apvaizdos Kultūros centre, vyks 35 dainininkų „Kamerton“ choro koncertas. Choroistai yra muzikos mokytojai, medikai, inžinieriai ir studentai. Visi iš Lietuvos. Choro vadovauja Algirdas Viesulas. Choras yra pasizymėjęs savo koncertais Lietuvoje ir Europoje. Kolektyvas yra įrašęs ir išleisdamas keletą garso juostelių. Po lietuviškos mokyklos pamokų spalio 16 d. vaikams bus paruoštas

užkandis. O po koncerto bus kava ir pyragai. Įėjimas į koncertą — auksa. Rengėjai, LB Detroito apylinkė ir Dievo Apvaizdos parapija, kviečia visus, o ypač mokyklos vaikus pasiklausyti gražios muzikos ir pabendrauti su „Kamerton“ choro dainininkais. Im

LOS ANGELES, CA

LOS ANGELES ŠAULIŲ KUOPOS 35 METŲ SUKAKTIS

Šaulių būrį Los Angeles mieste 1964 m. birželio 26 d. įsteigė kpt. Osvaldas Žadvydus. Susirinkime dalyvavo tik 5 asmenys. Tų pačių metų gruodžio 13 d. Šv. Kazimiero mokyklos „Klasėje“ buvo sukvietas visuotinis susirinkimas. Į būrį įstojo 28 nauji nariai. Šaulių būrys buvo pavadintas kuopa. Pirmininku išrinktas O. Žadvydus. Narių skaičius pasiekė 50.

1965 m. rugsejo mėn. visuotiniame kuopos susirinkime kuopa pavadinta Juozo Daumanto vardu. 1968 m. prel. J. Kuciūgis Šv. Kazimiero bažnyčioje pašventino kuopos vėliavą. Kūmai buvo Marija Banionienė ir Lietuvos gen. garbės konsulas dr. J. Bielskis. Vėliavoje buvo įrašyta: „Juozo Daumanto šaulių kuopa“ ir šūkis „Nepriklausoma Lietuva“. Dėl nesutarimo su pirmininku kuopos narių skaičius sumažėjo 30 šaulių.

1968 m. buvo perrinkta kuopos valdyba: pirm. O. Žadvydus, I vicepirmininkas K. Karuza, I vicepirmininkas V. Gilytis, sekret. B. Gieda, izd. J. Rakauskas. Greit po to O. Žadvydus su žmona persikėlė gyventi į Desert Hot Spring, maždaug 150 mylių nuo Los Angeles. Jis pavedė K. Karužai vykdyti pirmininko pareigas ir jį apie veiklą informuoti. Taip ir buvo daroma.

1973 m. kovo 25 d. Šv. Kazimiero parapijos saleje įvyko kuopos metinis susirinkimas, kuriame slapto balsavimu Kazys Karuza, kaip gavęs daugiausia balsų, buvo išrinktas kuopos pirmiaukiu. Buvęs pirmininkas O. Žadvydus perdavė vicepir. V. Giliui bylas, sąskaitų sąsiuvinius, kasos knygą ir 38 dol. pinigais. K. Karužai teko daug padirbėti, kad šaulių kuopos veikla vėl įsibėgėtų. Po dviejų metų kuopos narių skaičius pakilo iki 154, jų tarpe 50 buvo uniformuoti. Per tą laiką surengta daug iškylų ir įvairių renginių, dalyvauta su vėliavomis tautos šventėse. Suorganizuotas jaunimo akademinis būrys su 20 narių, vadovaujamas B. Stanciko, kuris vykdavo į šaudymo iškylas. Į šaulių kuopą buvo įstoje generolai St. Raštikis ir J. Černius su žmonomis, plk. Andrašūnas, plk. T. Sereika, plk. lt. B. Basiulis, mjr. P. Starevičius, lt. V. Simoliūnas, prof. I. Kupriūnis, prof. V. Juodeika ir daug kitų žymių asmenų.

1980 m. Kazys Karuza sunaikia susirgo. Šaulių kuopos pirmininku buvo išrinktas J.

Naujokas, bet jis, greit susirgęs vėžio liga, po 3 mėn. mirė. Pirmininku buvo išrinktas ats. j. lt. J. Ruokis. Tačiau jis, dėl intrigu ir sveikatos, norėjo pasitraukti. Šiaip taip išbuvo savo kadenciją.

Po to pirmininku išrinktas skautų veikėjas J. Pažėra, kuriam daug talkino vicepir. K. Karuza. J. Pažėra kuopai vadovavo arti 10 metų, tik susirgęs jo žmonai, pasitraukė. 1993 m. pirmininko pareigas perėmė vicepir. K. Karuza. Kuopoje buvo likę maždaug 40 šaulių. Keliolika jų pasiūkė mirtis į Anapus. Liko tik 28 šauliai. Buvo kviečiama į šaulius įstoti nauji nariai. Šiuo metu kuopoje yra arti 50 šaulių. Kuopos būstinė yra Karužų namuose „Villa Trakai“, kur jie nemokamai gali naudotis ten esama sale susirinkimams ir mažesniems renginiams. Uniformuoti šauliai visuomet dalyvauja visose tautinio pobūdžio šventėse ir paminėjimuose.

Rugsejo 12 d. Šv. Kazimiero parapijos saleje įvyko Juozo Daumanto šaulių kuopos 35 metų sukakties paminėjimas, kurį pradėjo kuopos vadas K. Karuza, pakviesdamas A. Polikaitį sugiedoti Tautos himną. Tylos minute pagerbti mirusieji šauliai.

Toliau minėjimu vadovavo kuopos sekret. dim. lt. I. Aleknavičienė — Ariėnė. Ji pakvietė kuopos vado pavad. V. Vidugirį perskaityti K. Karužos paruoštą šaulių kuopos veiklos apžvalgą.

Ilgąsą sveikinimo kalbą pasakė Lietuvos gen. garbės konsulas Vytautas Čekanauskas, pažymėdamas, kad šauliai šiemet šventia organizacijos įsteigimo 80 metų sukaktį. Toliau, tarp kita ko, jis kalbėjo: „Per savo 35 metų veiklą Los Angeles Juozo Daumanto šaulių kuopa įrodė, kad yra daug įvairių būdų kaip galima tarnauti tėvynei gyvenant toli už jos ribų ir likti ištikimu duotai šaulio priesaikai. Puoselėjimas tautos etninės kultūros, ugdytas pilietiškumo bei pagarbos įstatymams — tai sritys neturincios sienų. Patriotiškai aukletti jaunimą, įdiegti jame meilės ugnelę savo protėvių kraštui, yra tiek pat svarbu čia, kaip ir Lietuvoje“.

Sveikindamas kuopos vadovybę, konsulas sakė, kad K. Karuza jau gimė šauliu, palinkėjo sveikatos ir ištvermės.

Kiti sveikintojai:

Garbės šaulys K. Milkovaitis, atrodo, teisus buvo, sakdamas „be Karužos nebūtų ir šaulių kuopos“. Atsargos kari „Ramovės“ vardu sveikino A. Mažeika, birutietis pirm. A. Paziūrienė, ALTo skyr. pir. A. Markevičius, JAV Vakarų apygardos pirm. A. Nelsienė, Lietuvos dukterų — R. Gasparionienė, Lietuvių fronto bičiulių — V. Vidugiris, skautų — E. Vilkas, Lietuvių tautinės sąjungos — J. Raibys. Perskaityta keletas sveikinimų raštu — Ateitininkų sendraugų (pirm. I. Bandžiulis) ir kitų.

Meninėje dalyje buvo duetai

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mazindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame. Prie pavardės ir adreso, siųsdami laikraštį pažymime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumeratora yra mokama iš anksto.

JAV	Metams	1/2 metų	3 mėn.
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$100.00	\$60.00	\$38.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsiekant į Lietuvą:			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida oro paštu	\$160.00	\$85.00	
Tik šeštadienio laida reguliariu paštu	\$55.00		

Vyriausio redaktorė — Danutė Bindokienė

Administracijos — Valentinas Krumpis

Moderatoriai — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuotra. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.

Specialybė — Vidaus ligų gydymas
Kalbame lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Suite 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽIJOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

LINAS SIDRYS, M.D.

Akių ligos / Chirurgija
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
Tel. 708-636-8622
4149 W. 63rd St.
Tel. 773-735-7709

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-unto
diplomui, lietuviams sutvarkys dantis
už priėmimą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimui (kalbėti angliškai)
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.

KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS

DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

pradedamas 7 val. r. šv. Mišiomis už mirusius M.M. ratelio vadovus, narius ir nares Aušros Vartų parapijos bažnyčioje, 153 Sterling St., Worcester, MA. Tolimesnė minėjimo dalis — pietūs ir programa — vyks 1 val.p.p. Maironio Parke, 52 So Quinsigamond Ave., Shrewsbury, MA. Visi buvę ir dabartiniai nariai, vadovai ir svečiai kviečiami į susitikimą ir MM būrelio jubiliejaus paminėjimą. Apie dalyvavimą iki spalio 27 d. praneškite Valiui Rozevičiui, tel. 508-799-5465, arba Elenai Černiūnei, tel. 508-757-2971. Visi labai laukiami.

* Vilniuje, Amerikos centre, pirmadienį prasidėjo penkių dienų seminaras pinigų plovimo užkardymo tema. Seminare dalyvauja Lietuvos, Latvijos, Estijos ir JAV teisėsaugos pareigūnai, tiriantys pinigų plovimo, finansines bei ūkines bylas. Seminare bus palyginti valstybių įstatymai, apibūrinantys kovą su pinigų plovimu, bus tariamasi dėl keitimosi informacija apie nešvarių pinigų judėjimą. Seminaro rengėja — JAV Izdo departamentas ir JAV ambasada Lietuvoje.

Š. m. rugsejo 12 d. Putname vykusios Šiluvos Marijos šventės pietų metu. Iš k.: Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolijos seserys — Matulio laisvės laisvės dirbanti ses. Tarcija Navickaitė ir, ligonių slaugė iš Lietuvos, ses. Veronika Beisyte.

LIETUVOS LAIKINOJI VYRIAUSYBĖ

ALGIMANTAS LIEKIS

Tėsinys

LAF siekė pirmame — pagrindiniame išsivadavimo kovos tarpsnyje vykdyti ir Lietuvos Laikinosios vyriausybės pareigas, nes kitos teisėtose organizacijos, kuri tai galėtų atlikti, nei užsienyje, nei Lietuvoje nebuvo. Galutinę išsilaisvinusios Lietuvos valdymo sistemą turėjo išspręsti, pasiekę pergalę, visos lietuvių tautos išrinktas Seimas, o kol tai bus padaryta, Laikinoji vyriausybė vadovaus 1938 m. nepriklausomos Lietuvos valstybės Konstitucijai.

LAF Berlyne įsikūrė pati lietuvių iniciatyva, be jokio svietimos valstybės įsikišimo; LAF programiniai dokumentai išreiškė lietuvių antisovietinių pagrindinių bei visos lietuvių tautos organizacijų tikslus ir siekius SSSR okupuotoje Lietuvoje.

LAF nuo pat įsikūrimo palaikė slapto ryšius su antisovietinio pagrindinio Lietuva; nemažai lietuvių, rizikuodami gyvybe, slapta prisivertė iš Vilniaus, Kauno ir kitų vietų į Vokietiją, kad informuotų tenyčius LAF narius apie padėtį okupuotoje Lietuvoje ir atvirkščiai — kad informuotų, lemiama mūšius besirenkiančią, pagrindinio Lietuva apie LAF veiklą Berlyne, numatomą paramą toje kovoje. Iš viso žinoma apie 120 lietuvių, buvusių ryšininkų tarp Lietuvos pagrindininkų ir LAF narių Berlyne; nemažai jų ir buvo, pereinami SSSR — Vokietijos sieną ar buvo nukankinti kalemuose.

3. Lietuvoje į LAF jungėsi beveik visos antisovietinės pagrindinės organizacijos, iš esmės išlaikydamos savarankiškumą, bet tik sukilimo metu jos turėjo paklusti vienam vadovavimo štabui. Liko neįsijungę ir daugelio moksleivių antisovietinės pagrindinės organizacijos.

LAF veikla grįsta „penketuku“ ar „trejetuku“ principu. Jų nariai savo keliu vėl sudarydavo naujas grandis. Vadovais dažniausiai būdavo parenkami mažiausiai okupantų įtariamai žmonės, daugiausia iš vietinių ūkininkų, amatininkų, miestuose — studentų ir darbininkų; visi turėjo nurodymus, kad viešai neardytų

antisovietinių nuotaukų, kad neišprovokuotų areštų ar įtariamų. Apskritai, rajonuose buvo sudaryti centrai, kurie, prasidėjus sukilimui, turėjo vadovauti savarankiškai; tokia sistema turėjo padėti išsaugoti vadovaites ir tuo atveju, jei vieną kurią jų okupantai sunaikintų.

Vyriausiasis vadovavimo štabas buvo sudarytas iš Vilniaus ir Kauno LAF štabų. Vilniaus štabas turėjo atlikti vyriausiojo vadovaujancio ir politinio centro pareigas, paskelbti sukilimo pradžią ir Laikinosios vyriausybės sudėtį, o LAF Kauno štabas — kaip atšarginis.

Pasipriešinimas okupantui buvo natūrali didžiosios lietuvių tautos dalies išraiška ir jis augo, stiprėjo, nepaisant okupanto smurto. Reikėjo tik organizatoriaus, šauklio kovon. Tokiu buvo LAF.

Didelė dalimi visos pavergtosios tautos mandata — įgaliojimą vadovauti, turėjo ir pagrindinė suformuota Laikinoji vyriausybė. Jai narius atskirai rinko Kauno ir Vilniaus LAF štabai, o 1941 m. balandžio 22 d. bendrame abiejų štabų narių susirinkime jau konkrečiai sutarta dėl kiekvieno jų; tai buvo beveik iš visų iki okupacijos Lietuvoje veikusiu partijų, stambesnių antisovietinio pagrindinio organizacijų (balandžio 22 d. sudarytosios vyriausybės sudėtis buvo paskelbta birželio 23 d. sukilimui laimėjus — A.L.)

Daugelį būsimosios Laikinosios vyriausybės narių dar iki sukilimo parengė savo ministerijų ir žinybų atkūrimo ir veiklos planus, parinko darbuotojus, kad, laimėjus sukilimą, būtų galima iš karto pradėti darbą. Kitaip sakant, Laikinoji vyriausybė buvo formuojama ne vieno kurio asmenų, ar užsienio valstybės užgauda, o aktyviausių pagrindininkų, ir ji rengėsi veiklai, atsivėlgdama į lietuvių tautos bei Lietuvos valstybės interesus.

Pasirengimą sukilimui sustruktė 1941 m. pavasarį NKVD įvykdytas didžiosios dalies LAF Vilniaus štabo ir kitų aktyviausiųjų jo narių areštai, o taip pat birželio 14 d. masiniai tremimai į Sibirą, per kuriuos irgi netekta daug LAF narių, vadovų. Jų netektis buvo skaudus smūgis sukilimui besirengiančiai lietuvių tautai. Bet pasiteisino minėtoji vadovavimo sukilimui or-

ganizacinė struktūra — okupantams sunaikinus beveik visą Vilniaus LAF štabą, vadovavimą jam perėmė LAF Kauno štabas, kuris dar gerokai prieš karo pradžią buvo paskirstęs ir kovos daliniais, koki objektą kuris jų turi užimti, paskelbus sukilimo pradžią. Iš viso vien Kaune buvo sudaryti 36 tokie daliniai, daugiausia iš studentų, darbininkų. Kiekvienas dalinis turėjo savarankiškai apsirūpinti ginklais, nes jų taip ir nebuvo sulaukta iš vokiečių, nuleidžiant parašius; visoje Lietuvoje sukilėliai buvo įrengę 77 slapta ginklams priimti aikštelės.

Nacių Vokietija nerėmė ginkluotam sukilimui besirengiančios pagrindinio Lietuvos, nors ir žinojo apie tai; naciai tik todėl pakentė lietuvių rengiamą kovą, jog tikėjosi, kad prasidėjus karui, lietuvių sukilimas palengvins jiems įveikti sovietų kariuomenės pasipriešinimą Lietuvoje. Tačiau jokių būdu Vokietija negalėjo sutikti, kad lietuvių sudarytų ir savo vyriausybę, paskelbtų nepriklausomos valstybės atkūrimą.

4. 1941 m. birželio 22 d. 3 val. 15 min., prasidėjus karui tarp Vokietijos ir SSSR, daug kur Lietuvos pasienio rajonuose vietos sukilėlių būriai, vykdydami ankstesnį LAF vyriausiojo štabo instrukciją, pradėjo ginkluotą sukilimą, paimdami į savo rankas pašta, stotis, sandėlius ir kitus objektus. Tą dieną prasidėjo kovos su okupacine sovietų kariuomene ir valdžia Kaune. Sukilėlių buvo vienas po kito užimami ryšių ir kiti objektai. Ir birželio 23 d. 9 val. 28 min. per Kauno radiją kraštui ir visam pasauliui LAF Vyriausiojo štabo vardu įgaliotinis Leonas Prapuolenis paskelbė, kad atkurta nepriklausoma Lietuvos valstybė ir sudaryta Laikinoji vyriausybė, kad „žiauraus bolševikų teroro išnaikinta lietuvių tauta ryžiasi kurti savo ateitį tautinės vienybės ir socialinio teisingumo pagrindais“.

Šančiuose raudonarmiečiai prieš sukilėlius panaudojo ir patrankas. Per susišaudymą su okupantais, ten buvo ar buvo sunkiai sužeista 40 sukilėlių, į nelaisvę paimta 40 raudonarmiečių. Iš viso vien Kaune, prieš besiruošiančius trauktis ar besitraukiančius raudonuosius okupantus, kovoję apie 10,000 gimnazistų, studentų, darbininkų, iš kurių buvo apie 200, dar beveik tiek pat buvo sužeista.

Birželio 23 d. pavakaryje prasidėjo sukilimas ir Vilniuje. Jam vadovavo, naujai po-

areštų susiformavęs, LAF štabas. Vilniuje tarp aktyviausių sukilėlių buvo 29-tojo Šaulių teritorinio korpuso lietuvių karių, kurių pagalba sukilėliai greitai užėmė svarbiausius miesto objektus ir birželio 24 d. rytą virš Gedimino pilies bokšto jau plevėso Lietuvos vėliava, o miesto ir krašto valdymu rūpinosi sudarytas komitetas. Išlaisvinant Vilnių, buvo 24 sukilėliai, kurie palaidoti Rasų kapinėse netoli lietuvių karių, žuvusių, vaduojant Vilnių 1919-1920 m.

Sukilimas prieš bolševikus aprėpė visą kraštą. Tai buvo vienas masiškiausių sukilimų, kaip ir dalyvavimas LAF, per visą lietuvių tautos ir valstybės istoriją jam galbūt prilygo tik Atgimimo sąjūdis 1988-1990 m.

Besitraukiantys raudonarmiečiai, partinis — sovietinis aktyvas stengėsi sunaikinti ne tik sukilėlius, bet ir pritariančius jam ar įtariamus. Kur spėdavo, išsudydavo suimtuosius, per daug nesiaikišdami, už k. ir dėl ko buvo laikomi daboklės bei kalemuose. Taip buvo išsudyta daug kalemų lietuvių Kretingoje, Telšiuose, Praveniške, Panevėžyje ir kitur. Iš viso priskaičiuojama, kad besitraukiantys raudonarmiečiai paliko apie 4,000 nuzudytų lietuvių. Bet aukos neišgąsdindavo sukilėlių. Daug kur sukilėliai parodė tikrą didvyriškumą. Ir to dėka, prieš vokiečių kariuomenę įgyjuojant, beveik visa Lietuva buvo lietuvių sukilėlių rankose, daug kur jau veikė ir prieš okupacinius metus įstovijus lietuvių valdžios institucijos, daug kur sukilėliai išvadavo įkalintus, nuo sunaikinimo apsaugoję tiktą, imonijų, pastatų. Tačiau dėl nu-trūkusių ryšių sukilimo vadovybė negalėjo kontroliuoti padėties visame krašte, todėl buvo susidariusios ir sąlygos pasireikšti nusikaltėliams, sušidoroti iš keršto su nekaltais žmonėmis, tuo sudarant pretekstą apjuodinti tikrųjų kovotojų garbingus vardus. Žinoma, neapsieita ir be enkavedistų bei bolševikų paliktu agentų, o taip pat ir naujojo okupanto — vokiečių dalyvavimo, kad sumenkintų sukilimo reikšmę.

Sukilimą laimėjus, vėliau jo vadovai mėgino nustatyti, kiek kuris sukilėliu — partizanų skelbė, iš tikro buvo tokiu, bet ir dėl nacių okupacijos tai atlikti buvo labai sunku. Nesuspėta užbaigti registracijų, suteikti sukilėlių — partizanų pažymėjimus visiems, kurie buvo verti to garbingo vardo.

Birželio sukilimas buvo visos lietuvių tautos didvyriškumo pasireiškimo aktas, parodęs jos valią atgauti valstybės nepriklausomybę, apginti savo šventąją teisę būti laisva ir patiai spręsti savo likimą. Lietuvių tauta, kuri skausmingai išgyveno pažeminantį 1938 m. Lenkijos ultimatumą, 1939 m. Vokietijos smurtą, 1940 m. Sovietų Sąjungos ultimatumą ir okupaciją bei aneksiją, birželio sukilimo dienosmis atgavo pasitikėjimą saviimi, pasiryžimą kovoti, nepaisant okupanto spalvos ir ideologijos. Sukilimas visam pasauliui parodė ir nacių Vokietijos aneksinius planus, dangstomus pavergtų tautų laisvinimo kauke. Sukilimas ir Lietuvos laikinoji vyriausybė sugriovė vokiečių skleidžiamą mitą, kad jie užima ne SSSR „teritoriją“, o jau nepriklausomos Lietuvos valstybę.

5. Vokiečių požiūris į laisvę išsikovojo Lietuvą paaiškėjo, jau jų kariuomenė einant per Lietuvą. Kariuomenė nemažai sušaudė net sukilėlių, laikydama juos tokiais „pat priešais, kaip ir raudonarmiečiai. Ir kai birželio 25 d. į Kauną atvažiuojant vokiečių kariuomenės karo lauko komendantą gen. von Pohl norėjo pasciuojama, kad besitraukiantys raudonarmiečiai paliko apie 4,000 nuzudytų lietuvių. Bet aukos neišgąsdindavo sukilėlių. Daug kur sukilėliai parodė tikrą didvyriškumą. Ir to dėka, prieš vokiečių kariuomenę įgyjuojant, beveik visa Lietuva buvo lietuvių sukilėlių rankose, daug kur jau veikė ir prieš okupacinius metus įstovijus lietuvių valdžios institucijos, daug kur sukilėliai išvadavo įkalintus, nuo sunaikinimo apsaugoję tiktą, imonijų, pastatų. Tačiau dėl nu-trūkusių ryšių sukilimo vadovybė negalėjo kontroliuoti padėties visame krašte, todėl buvo susidariusios ir sąlygos pasireikšti nusikaltėliams, sušidoroti iš keršto su nekaltais žmonėmis, tuo sudarant pretekstą apjuodinti tikrųjų kovotojų garbingus vardus. Žinoma, neapsieita ir be enkavedistų bei bolševikų paliktu agentų, o taip pat ir naujojo okupanto — vokiečių dalyvavimo, kad sumenkintų sukilimo reikšmę.

Sukilimą laimėjus, vėliau jo vadovai mėgino nustatyti, kiek kuris sukilėliu — partizanų skelbė, iš tikro buvo tokiu, bet ir dėl nacių okupacijos tai atlikti buvo labai sunku. Nesuspėta užbaigti registracijų, suteikti sukilėlių — partizanų pažymėjimus visiems, kurie buvo verti to garbingo vardo.

Kalbų nebeužtenka

Šį savaitgalį pagrindinis lietuviškas renginys vyksta ne Čikagoje ar kuriame kitame dideliame lietuviškame telkinyje. Jis ruošiamas mieste, kur galbūt tik vienas kitas lietuvių kilmės asmuo gyvena, Milwaukee, WI. Kodel? Į šį klausimą net nemėginsime atsakyti. Pakanka tarti sveikinimo žodį JAV LB trečiajai šios kadencijos tarybos sesijai, palinkėti sėkmės, darnaus darbo ir gausaus dalyvių skaičiaus.

Siemiet, švenčiant lietuvių Chartos 50 metų sukaktį, tarybos suvažiavimas igauna dar svarbesnės perspektyvas. Be abejo, sesijoje bus prisimintas šis, visiems lietuviams svarbus, dokumentas bei jo anuometinio kūrėjo — VLiko iniciatyva, su tiesiog pranašišku įžvalgumu nurodžiusi gaires už Lietuvos ribų priverstiems gyventi tautiečiams. Chartos pirmąjį duktą buvo PLB (nepamirškime, kad Charta buvo parašyta pabėgėlių stovyklose Vokietijoje, dar neprasidėjus išsivadavimui emigracijai ir užjūriui), o tolimesnės atžalos — įvairių kraštų lietuvių Bendruomenės, kurių gausiausia — JAV-se.

Norime tikėti, kad po šio LB tarybos suvažiavimo lietuviškoje spaudoje matysime išsamių aprašymų, nes visuomenė nori žinoti. Išsamesnės informacijos pasigisite ir prieš suvažiavimą, tarytum jis būtų tik grupės žmonių, tiesiogiai į LB krašto valdybos ar tarybos darbus įsijungusių, reikalas. Pasiremdami praėjimais, galime beveik numatyti suvažiavimo darbotvarkę, diskusijų temas bei išvadas. Be abejo, bus skaityti įvairių tarybų pranešimai (kai kuriuos jau matėme išspausdintus ir „Drauge“), daug kam paplota už atliktus darbus, daug išsakyta priekaištų, kai dideli, tiesiog akis badantys, darbai buvo ignoruojami. Jeigu iš kalbų būtų galima pastatyti namą, tai iš visų šodžių suvažiavimo sesijos išieštų neblogas dangoraižis. Taip buvo praityje, to galima laukti ir šį kartą. Tačiau kalbų jau nebe-pakanka.

Ką žinome apie JAV LB Krašto valdybos veiklą? Jos apygardas, apylinkes, jos globojamas įstaigas, institucijas, lietuviškas mokyklas? Atsakymas: per mažai! Jeigu ne kai kurios ypač veiklios tarybos ir jų nuolatinis ryšys su lietuviška visuomene per savąją spaudą bei radijo laidas, pra-

detume jausti labai gudžią tuštumą. Gamta tuštumos nemėgsta — šią aksiomą išmokė dar mokyklos suole. Tad ir informacijos apie LB veiklą tuštumą dažnai užpildo dizinformacija: gandai, priekaištai, piktos užuominos.

Pastarąjį dešimtmetį JAV Krašto LB didžiąją dėmesio dalį sutelkė ne į lietuviškus reikalus šioje Atlanto pusėje, bet į Lietuvą. Tai kilnus ir labai reikalingas darbas: padėti tavynei, jai atstovaujant JAV valdžios įstaigose; padėti jos žmonėms įvairia labdara; pagreitinti suartėjimo procesą tarp tautiečių, dešimtmečius gyvenusių okupuotame krašte, ir atsidūrusių užsieniuose. Tokia veikla ir svarbi, ir reikalinga (pvz., LB ir LR Seimo komisijos darbai), bet tą reikalių sukūrę neretai nuskęta pagrindiniai rūpesčiai, apnikę JAV LB.

Net ir iš tų kelių išspausdintų LB tarybų pranešimų galime susidaryti vaizdą, kad daugiausia savo darbų skalę JAV lietuvių kreipia Kultūros taryba. Jos nuolatinė veikla ir plati, ir brandi, metų eigoje praturtinanti ne tik didžiųjų, bet ir mažesnių lietuviškųjų telkinių gyvenimą. Šventės, koncertai, premijos kultūrininkams, svarbiųjų įvykių paminėjimas, teatro atgaivinimas Čikagoje, poezijos dienos, menininkų iš Lietuvos pakvietimas, sudarytos progos saviems kūrėjams bei meno pajėgoms pasirodyti...

Nors Socialinių reikalų tarybos didelis darbų krūvis nešamas Lietuvai (įvairūs globos komitetai ar fondai — našlaičių, partizanų, „Almos, Vaikų viltis ir pan.), bet pakankamai dėmesio skiriama ir Amerikos lietuviams. Jau vien savaitinės skiltys „Drauge“ atlieka nepaprastai svarbią paskirtį, informuodamos apie įvairius šio krašto gyvenimo aspektus, supažindindamos su įstatymais ir t.t.

O kaip su kitomis tarybomis? Čia darbuotojai dar kiek išsiskiria švietimo taryba, bet šiuo metu lietuviškas švietimas turi tiek problemų, kad reikia daug darbo, pastangų ir pakantumo joms bent apytikriai išspręsti.

Tad, linkėdami sėkmės JAV LB tarybos suvažiavimui, dar karščiau linkime nepasikęti kalbose, iš jo išsivežti konkrečius planus ir — svarbiausia — juos šventai vykdyti.

KAIP AŠ BUVAU MINISTRU

Tėsinys

ZIGMAS ZINKEVIČIUS

Nr. 34

Naujam prezidentui Valdui Adamkui buvo duota 100 dienų be kritikos. Jeigu man būtų davę nors 10 tokių dienų!

Švietimo tarybos epopeja

Daug bėdų turėjau su Švietimo taryba. Pagal nuostatą — tai „institucija, vykdanči mokslinio eksperto ir konsultanto funkcijas formuojant strateginius Lietuvos Respublikos švietimo plėtotes klausimus“. Jos pasiūlymai Ministerijai yra rekomendacinio pobūdžio. Kada tapau ministru, Švietimo tarybos iš tikrųjų nebebuvo. 1992 m. sudarytosios kadencija jau buvo pasibaigusi ir LDDP vyriausybės nepratęsta. Dalis narių buvo pasitraukę arba mirę. Reikėjo Tarybą iš naujo suformuoti. To darbo ėmiausi nuo pirmųjų dienų. Tačiau nuo manęs buvo nuslėptas 1992 m. Tarybos sudarymo principas — švietimo institucijų atstovavimas. Buvusios Tarybos pirmininkas Romas Pakalnis stengėsi man įteigti, kad Vyriausybė turinti Tarybą skirti švietimo ministro ir buvusios kadencijos Tarybos pirmininko, taigi paties Pakalnio, bendru teikimu. Pradėjome dvišalius Ministerijos, t.y. mano su pagalbininkais, ir buvusios kadencijos Tarybos, atstovaujamos Pakalnio, pasitarimus. Kadangi teoriniai švietimo reformos pagrindai jau buvo sukurti ir pereiname į antrąjį reformos etapą — praktinį jos įgyvendinimą, tai aš siekiu, kad naujai sudaromoje Taryboje būtų kuo daugiau švietimo dalykus gerai išmanančių pe-

dagogikos praktikų. Juk reikės daugiausia spręsti praktines reformas įgyvendinimo problemas. Vadinamas po Lietuvą mačiau, kad daug kur švietimo reforma iš tikrųjų tebuvo tik popieriuje. Tačiau Pakalnis visą laiką man atkakliai bruko į Tarybą bemaž vien teoretikus, tuos pačius, kurie kūrė švietimo reformos teorinius pagrindus, nors daugelis iš jų patys ne vienos dienos nebuvo dirbę mokykloje. Matyt, teisus buvo prof. Albertas Pilčiauskas, tvirtinęs, kad „Reformos strategai, būdami stiprūs filosofinių mąstymų, aki-vaizdžiai stokojo praktinės reikybės, metodinės „instrumentuotės“, kaip mūsų mokykloje jų teikiama koncepcija bus galima įgyvendinti... jeigu reformos strategai būtų įsidabinę mokyklose (tam, beje, nuosirdžiai buvo raginami), jie nūnai būtų išlikę reformos lyderiai... Tačiau, kaip minėta, reformos strategai nepanoro šio nelengvo darbo imtis pasilikdami savo kabinetuose... Todėl šiandien jau, manyt, galima teigti: švietimo reformos koncepcija pralenkė jos kūrėjus (gal tai natūralu?). Todėl nesunku suvokti strategų būseną“ (SMM Leidybos centro Informacinis leidinys, 1997, Nr. 2). Tiems strategams, matyt, buvo skaudu, jie pasijuto lyg būtų nušalinami nuo tolesnio reformos vykdymo, nors to aš nesiekiau ir nedariau. Jie patys turėjo suprasti, kad švietimo reforma yra svarbiau už jų asmenines ambicijas. Be abejo, teisus A. Pilčiauskas, rašydamas „palinkėjime vieni kitiems myleti reformą savyje, kad ne save reformoje“. Be to, visi Pakalnio siūlyti į naująją Tarybą kandidatai buvo iš Kuolio — Lukšienės grupuotės, kuri tada jau įnirtingai puolė mane ir Ministeriją spaudoje.

Taigi reikėjo surasti kažkokį kompromisą. Tai buvo sunku. Gintijomės dėl kiekvieno kandidato į Tarybą.

Kai pavykdavo sudaryti kompromisinį sąrašą, Pakalnis po savaitės, matyt, pasikalbėjęs su buvusios Tarybos nariais, nuo to sąrašo atsisakydavo ir vėl pradėdavome iš naujo. Pagaliau man nusibodo tie ginciai, užtrukę net apie pusę metų. Švietimo taryba, vykdanč pertvarkymus, man buvo būtina reikalinga. Laikasėjo ne mano naudai. Todėl teks daryti nuolaidas. Tariausi su Premjeru (1997.03.19). Galop sutikau su tokia Taryba, kurioje dauguma sudarė Kuolio — Lukšienės šalininkai. Ji ir buvo patvirtinta 1997.05.27 Vyriausybės posėdyje. Samprotavau taip: Švietimo taryba tėra patariamasis organas (ekspertas) ir jeigu jos patarimai bus geri, jais pasinaudosiu, jeigu blogi — atmėsiu. Bet aš tada negalėjau numatyti trečio atvejo, botent, kad Taryba visai nedirbs, tiesiog sabotuos. Taip ir atsitiko.

Pirmasis naujosios Tarybos posėdis įvyko birželio 16 d. Dalyvavo Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Pasakė gražią, įkvėpiančią kalbą, palinkėjo Tarybai kurybingai dirbti. Po dviejų savaitių (06.30) įvykusiame posėdyje aš kalbėjau apie Ministerijai labiausiai rūpimus švietimo reikalus, pasiūliau Tarybai aktualiausių ir pirmiausia spresinių problemų „sąrašą“. Deja, į tai nedaug tebuvo atsižvelgta. Tačiau koks bebūtų Tarybos sudarytas būsimosio darbo planas, jis nebuvo vykdomas, vėliau aiškinant, kad esą šį trukdžiau (!), nors į Tarybos veiklą visai nesikišiau. Per visą Tarybos egzistavimo laiką nesu iš jos gavęs nė vieno pasiūlymo, jei neatliko nė vienos ekspertizės, nors prašiau. Antai buvau prašęs skubos tvarka apsvaistyti ir įvertinti Ministerijos specialiosios darbo grupės pasiūlytos pedagogų atestacijos nuostatų pataisas, kurių priėmimas tada buvo vienas iš aktualiausių uždavinių. Deja,

Tarybą šį, kaip ir kitus mano prašymus, ignoravo. Gavau naudingų pastabų tik asmeniškai iš poros Tarybos narių, nepriklausiusių Kuolio — Lukšienės grupuotei.

Maža to, paaiškėjo, kad du Tarybos nariai, Henrikas Vaicekauskas (pirmininko Kuolio pavaduotojas) ir Vainas Brazdeikis, kaltinami teisės pažeidimais (pinigų išiekojimu). Vyko teismo procesai, kuriuose šioms asmenims teko aiškintis dėl inkriminuojamų kaltinimų. Apie šiuos asmenis kaip pažeidėjus rašė spauda. Beje, H. Vaicekauskas, būdamas Kėdainių rajono švietimo skyriaus vedėju, dar „pasizymėjo“ neleidamas mokiniams bendrauti su LKDP nariais, kurie, kaip pats Vaicekauskas sako, „norėjo patikrinti tautinio auklėjimo lygį“ (šį įvykį išgarsino spauda, žr. „Respublika“ 1997.04.24). Visuomenės akys Vaicekauskas ir Brazdeikis negalėjo būti laikomi kaip pedagogai, galintys formuoti švietimo ir auklėjimo strategiją. Todėl nutariau prašyti Vyriausybės, kad šiuos asmenis Taryboje pakeistu kitais. Tokį sprendimą priėmiau po to, kai dėl šių dviejų asmenų į Ministeriją kreipėsi Seimo narys ir Šilalės rajono meras.

Svarstant šį klausimą Vyriausybės posėdyje (09.03) Kuolys pasakė arogantišką kalbą ir tuo iš esmės nulėmė Vyriausybės narių vieningą pritarimą abiejų svarstomųjų pašalinimui. Tai ir buvo padaryta. Išsėdėjęs Kuolys netrukus (09.08) pats atsistatydino iš Tarybos. Vietoj Vaicekausko ir Brazdeikio Vyriausybė į Tarybą mano siūlymu kooptavo Regina Šileikienę ir Viliją Targomadę. Taip pertvarkyta Taryba po atidėjimų (o ne mano prašymo, kaip neteisingai rašė E. Tervidytė „Dialoge“ 09.14) susirinko 11.18.

(Bus daugiau)

RAUDONDVARIO ATEITIS

Kalbėsime apie Raudondvarį, Raudondvario dvaro ansamblį, anot poeto Simono Stanevičiaus įsikūrusi „...kur Nevėžis pro raudoną dvarą savo vandenį čystą ing Nemuno varo“. Koks jis buvo prieš du ar tris šimtmečius? Koks yra dabar? Kokį matysime trečiame tūkstantmetyje?

Tai tik trys, atrodytų, paprasti klausimai. Į du pirmuosius — kur kas lengviau rasti atsakymus, tačiau trečiasis — klausimų klausimas. Jį galima būtų palyginti su arklu, pažerenciu iš akmenuotos dirvos gausybę didesnių ar smulkesnių akmenų. Tačiau apie viską iš eilės.

Taigi, pirmas klausimas — Jis — pats romantiškiausias, nes praeitis visuomet paslaptinga, net kažkiek mistiška. Kodel? Galbūt todėl, kad mus skiria beveik keturių šimtmečių laiko atkarpa nuo tų akimirkų, kuomet buvo padėtos pirmosios iš raudono molio išdegtos plytos į Raudondvario pilies pamatus. Turima lyg ir pakankamai žinių apie Raudondvario pilies atsiradimą (anksčiau vietovė vadinta Naujoju Aukštadvariu, Aukštuoju Raudondvariu, Raudondpiliu), jos statybos pradžią ir pabaigą, tačiau tai tik skaičiai, faktai ir įvykių nuotrupos. Labiau turbūt domina to laikmečio žmonės, statę pilį ir kūrę aplinką apie ją. Juk tai ne tik pirmųjų pilies šeimininkų Vaitiekiaus ir Jono Dziavialauskų bei vėlesnių jos perėmėjų (J. Kosakovskio, Radvilų, Vorlovskio, Zabielų ir grafų Tiškevičių) likimai, bet ir kitų šiose gražioje apylinkėse gyvenusių, sunkiai dirbusių žmonių likimai, kurių praktikuojamą taip gausiai palaistytas kiekvienas dvaro ansamblio parko centimetras. Žymiausi pasikeitimai vyko Raudondvario pilies šeimininku tapus grafui Benediktui Tiškevičiui ir vėliau pradėjus darbus tęsiant jo palikuonims. Per palyginti trumpą laiką (žinant to laikmečio technines galimybes) buvo pastatyta oranžerija, didžiulės gražios architektūros arkadės, ofisinės ir kiti statiniai. Grafams Tiškevičiams valdant, suklebėjo ne tik visas dvaro ansamblis, buvo sukaupta gausi ir vertingų knygų bei meno kūrinių kolekcija, bet tuo laikmečiu išliko ir dar vienas Raudondvario pasididžiavimas — gražuolės baznyčios pastatas.

Raudondvario dvaro ansamblio neaplenkė skaudūs sugriovimai, negailestingi gaisrai ir kitos negandos. Tad koks gi vaizdas buvo Raudondvario dvaro ansamblyje dvidešimtojo amžiaus viduryje? Tai — jau atsakymas į antrąjį klausimą.

Atsakymas vienaip ar kitaip — vaizdas liūdnas. Ansamblio ir pilies medinės konstrukcijos sudegė, knygos ir meno vertybės išgrobstytos, sienos apgruvelės. Toks pilies nykimo procesas tęsėsi gana ilgai, nes pokario metais buvusio dvaro ansamblyje įsikūrusi Raudondvario MTS kai kuriuos pastatus suremontavo, tačiau sugriuvusių rūmų likimu ne tik nesidomėjo, bet 1952 m. net pradėjo ardyti jų griuvėsius. Kitaip į vertingą architektūros palikimą pasižiūrėjo Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos mokslinio tyrimo institutas, įsikūręs 1957 metais. Jau 1959 metais užsakyta restauratoriais atlikti rūmų griuvėsių tyrimus ir parengti jų atstatymo projektą. Rūmų restauracija pradėta 1962 metais, o baigta 1967 m. pradžioje. Tuo metu buvo restauruota oranžerija, o kiek vėlesniais metais suremontuotas ir buvęs arklių dūjavietės pastatas.

Jau daugiau nei keturis dešimtmečius Raudondvario dvaro ansamblio naujuoju šeimininku (nors truputį pakeitusiu pavadinimą) yra Lietuvos žemės ūkio inžinerijos institutas (LŽŪI). Tai reiškia, kad visas rūpestis dėl ansamblio pastatų, didžiulės parko teritorijos, šlaitų apie parką, tvenkinių ir kitų nemažų plotų priežiūrą krenta būtent ant LŽŪI pečių.

Tad kokias gi dienas gyvena šis XVII a. renesanso, turintis neogotikos ir manierizmo elementų architektūros paminklas, kultūros paveldo objektas, saugomas valstybės? Ar pakankamas valstybės dėmesys vienai iš nedaugelio Kauno rajone ar net Kauno apskrityje esančių pilių? Pabandykime trumpam įsivaizduoti, kad nebėra Raudondvario nei pilies, nei oranžerijos, nei puosniųjų arklių dūjavietės. Ogi eilinė, gana pilkų, su standartiniais pastatais gyvenvietė. Todėl mums visiems Raudondvario dvaro ansamblis — tai lyg Raudondvario vizitinė kortelė, lygintina, pavyzdžiui, su Laisvės alėja ar Rotušės reikšmingumu Kaunui. Į Raudondvario parką pailsėti, praleisti savaitgalius ramioje ir gražioje aplinkoje atvyksta nemažai kauniečių. O pavasarį ir vasarą šis pakaunės kampelis, būdamas pirmuoju Panemunės pilių turistinio maršruto objektu, yra gausiai lankomas vietos ir užsienio turistų.

Kasmet dvaro ansamblio prieigose vyksta daug renginių, garsinančių ne tik Raudondvarį, bet ir Lietuvą. Pamatiniai šie renginiai, vykę arba dar vykstantys šią vasarą Raudondvario parke: 1998 m. vasarą visos valstybės mastu buvo surengta tautodailės paroda — konkursas „Pilis ir piliakalniai“, o tu pačių metų rugpjūčio mėn. pabaigoje didžiulio atgarsio sulaukė Pažaislio baigiamasis spektaklis „Barbora Radvilaitė“, vykęs prie Raudondvario pilies sienų. Šalia didingų pilies sienų vienodai puikiai skambėjo ir kamerinės muzikos garsai, ir poezijos posmai, ir folklorinių kolektyvų ryliavimai, ir aktorių tvirti balsai.

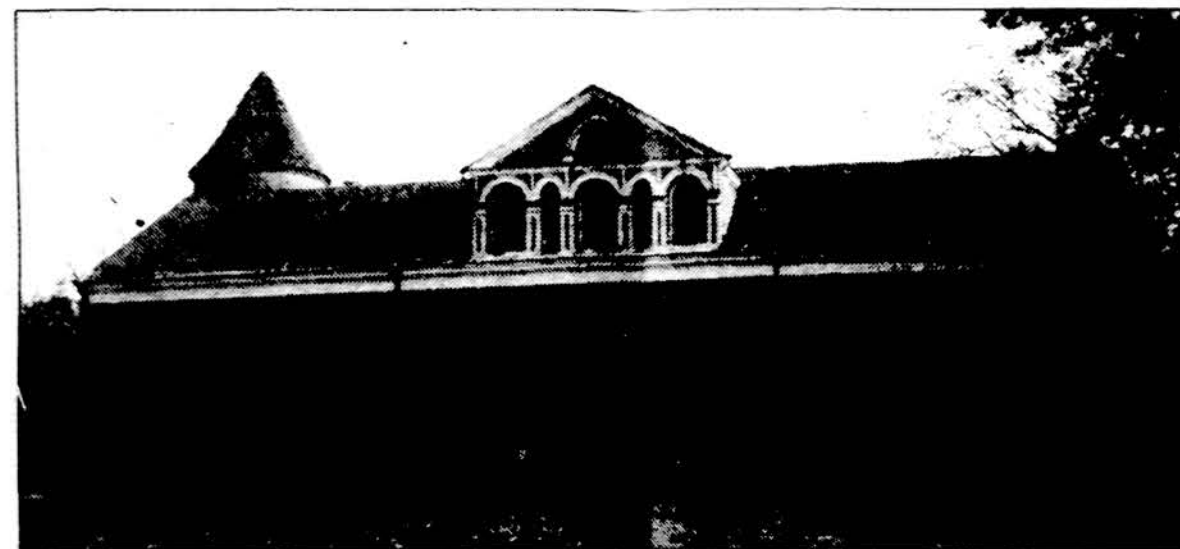
1999 m. gegužės 29 — birželio 5 d. vietos gyventojus bei svečius džiugino Kauno raj. moksleivių kūrybos paroda „Lietuvių tradicijos ir papročiai“, skirta Lietuvos vardo 1000-mečiui. Tautodailės šventės metu vyresnieji meistrai, atvykę su savo mokiniams, rodė kaip austi juostas, drožinėti, lipdyti, žiesti. Kaip visuomet tokiose šventėse, skambėjo muzika ir dainos, smagiai trypė šokėjai.

Visai neseniai Lietuvoje vykęs tarptautinis folkloro festivalis „Baltika — 99“ neaplenkė ir Raudondvario dvaro ansamblio. Apsilankę svečiai iš Kipro ir Čekijos kartu su keliais lietuviškais vienetais surengė puikų koncertą pilies parke. Tai buvo dar viena šventė ne tik raudondvariečiams, bet ir gausiems svečiams iš įvairių rajono kampelių.

Čia paminėta tik dalis kultūrinių renginių, vykusių Raudondvario pilyje ir parke. Taip, iš tiesų, įvairūs renginiai neretai vyksta šio gražaus dvaro ansamblio prie-

Dvaro arkliides. Visos nuotraukos Liudo Simonavičiaus

Raudondvario pilies.

globstyje. Renginių organizatoriai veržė veržiasi į senųjų raudonų plytų pastatų ir jaukaus parko medžių draugiją. Tačiau esama daugumos ansamblio pastatų būklė, parko estetinis vaizdas jau seniai neramina ir verčia rausti prieš atvykstančius čia svečius, o ypač prieš užsieniečius, kurie — pakankamai prisiziūrėję, kaip tvarkomas Vokietijos, Švedijos, Anglijos ar kitų Europos ir Skandinavijos šalių senasis architektūrinis paveldas.

O kaip gi tvarkomas mums brangus objektas — Raudondvario ansamblis?

Budžetinei mokslo įstaigai LŽŪI skiriamos lėšos dvaro ansamblio išlaikymui ir priežiūrai — akivaizdžiai per menkas. Del tos priežasties, aišku ir darbuotojų, prižiūrinčių parko žaliąjį rūbą, gretos kasmet vis retėja, o elementari priežiūra, t.y. pastovus dekoratyvinių gyvatvorių apkarpymas, vejos šienavimas, jau ir taip sumažėjusių gėlynų ravėjimas bei laistymas tampa visiškai nebereguliuojamas. Ką jau ten kalbėti apie ansamblio pastatų kapitalinius remontus... Kosmetinis remontas tampa neefektyvus, tačiau net jam atlikti, atrodo, galimybės — labai menkos.

Tad raudondvariečių rūpestis dėl esamos dvaro ansamblio parko ir pastatų būklės paskatino juos susiburti bendram darbui. Taip 1999 metų pradžioje susikūrė Raudondvario dvaro ansamblio bičiulių klubas (RDABK). Tai kol kas visuomeninė bendruomenės organizacija, kurios darbo rezultatai priklausys ne tik nuo atskirų klubo narių iniciatyvos. Esamas problemas reikėtų spręsti kompleksiskai, sutelkus visų, neabejingų Lietuvos istorinio architektūrinio paveldo išsaugojimui, žmonių pastangas. Pirmasis žingsnis, vienijantis jėgas kartu dirbti, buvo ketinimų protokolo pasirašymas 1999 metų vasario 24 dieną. Tai trišalė sutartis, kurią savo parašais patvirtino Kauno raj. savivaldybės mero pav. Augustas Venslauskas, LŽŪI instituto direktorius Vytautas Kučinskas ir Raudondvario dvaro ansamblio bičiulių klubo valdybos pirmininkas Ričardas Gaška. Pasirašyto

Dvaro ansamblio fragmentas. Priekyje — oranžerija.

ketinimų protokolo bendradarbiavimo tikslai — atgaivinti Raudondvario dvaro, istorinio kultūrinio paminklo, ansamblių bei kurti institucines struktūras, dirbančias praktinius ansamblio atkūrimo darbus. Tačiau visiems aišku, kad be rimto valstybinio požiūrio — vargu ar įsivaizduojamas Raudondvario dvaro ansamblio gretinimas prie kitų Europos valstybių analogiškų statinių. Priešingu atveju, gražiausi ir prestižiškiausi valstybės istoriniai objektai gali negrįžtamai sunykti.

Kol kas belieka guostis tik tuo, jog kiekvienam žemes kampelyje yra tokių žmonių, kurie, pasitelkę savo žinias ir patirtį, dažniausiai aukodami savo laisvalaikį, dirba kantriai ir užsispyrusiai, kad jų darbo vaisiais galėtų džiaugtis daugelis. Tad ir kai kurių klubą susibūrusių narių veikla su Raudondvario dvaro ansambliu siejasi jau kelis dešimtmečius. Pirmiausia tai du klubo nariai — Milda Joneliūnienė ir Ramūnas Blažaitis (dirbė LŽŪI, dabar jau pensininkai) nuo 1970 m. rinkę medžiagą apie Raudondvario dvaro istoriją, Raudondvariečių gimusį ir gyvenusį kompozitorių Juozą Naujėlį. Jų darbo rezultatas — šiuo metu pilyje esančios dvaro istorijos, kraštovyros bei J. Naujėlio ekspozicijos (deja, kol kas neturinčios muziejaus statuso). Į klubą įsijungė keletas veiklių vietinių tautodailininkų, kurie savo kūryba ne tik populiarina Raudondvarį, bet ir savo patirtį perduoda jaunajai kartai. Tai — Ričardas Gaška, vadovaujantis vaikų keramikos būreliui, dirbantis dau-

giau kaip 20 metų LŽŪI dailininku, Ginutis Dudaitis — savo drožybes paslaptis atskleidžiantis Raudondvario mokslėiviams.

Kiti klubo nariai, dirbantys minėtame institute ar ansamblio aplinkoje, kasdieniu darbu ir rūpestingu požiūriu prisideda prie šios gražios vietovės puoselėjimo.

Išsamiau apie klubo veiklą per pirmus penkis gyvavimo mėnesius.

Pirma praktinė klubo veiklos akcija tapo daugiamečių augalų pasodinimas bei priežiūra centrinėje parko dalyje. Džiugu pažymėti, kad dalies augalų įsigijimą parėmė Kauno raj. savivaldybė.

Pavasari klubo narė Laura Janušauskienė su grupe lietuvių lankėsi Seinų lietuvių bendruomenėje. Šios klubietės iniciatyva, padedant daugeliui klubo narių, buvo surinkta nemaža lietuviškų knygų bei žurnalų siunta ir padovanota Seinų bendruomenės bibliotekai.

Planuojant tolesnės veiklos uždavinius — parengtas ir pateiktas projektas Atviros Lietuvos fondui, spresiantis parko aplinkotyros bei praktinės gamtos saugos problemas. (Šiuo metu laukiame atsakymo iš ALF).

Raudondvario verslininkai taip pat neliko abejingi dvaro ansamblio puoselėjimo darbams. Maloniai nustebino raudondvarietis Artūras Mackevičius, padovanojęs klubui statinį namelį, kuris ne tik labai dera prie parko architektūros, tačiau be abejonės, ras ir praktinį pritaikymą. Suprato klubo siekius ir

SKELBIMAI

ELEKTROS
[VEDIMAI — PATAISYMAI]
Turis Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Of. Mgr. Aukštas
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 581-8654

TAISOME
SKALBIMO MASINAS,
ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO
SISTEMAS, VIRYKLAS,
ORO VĖSINTUVUS.
H. DECKYS
TEL. 773-585-6824

HELP WANTED
Male or female car wash &
detailing Mon. thru Sat.
\$5.35/hr. to start + tips.
Tel. 708-499-4004.

Reikalingas vairuotojas,
turintis CDL teises (užtenka B
klasės), vairuoti „straight
truck“ po Čikagą.
Tel. 708-906-3041.

JANITORS
Positions now available at
O'Hare airport. Full time
positions 1st, 2nd and 3rd
available. Will train. Apply in
person, Scrub, Inc. 5251 N.
Milwaukee Ave., Chicago, IL
60630 or call 773-286-5115.

Reikalingas pagalbinis darbininkas namų vidaus įrengimo
darbams. Darbas vakariniuose
priemiestuose. Reikia turėti savo
transportą. Tel. 630-435-1967.

Reikalingas dailidės (carpenter) padėjėjas-dažytojas ir
dailidė. Apie savo patirtį ir
atlyginimą kalbėti angliškai.
Tel. 773-252-3773.

Medikė gali slaugyti
ligonį savo namuose.
Turi rekomendacijas.
Tel. 708-656-4236.

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
off. (773) 586-5959
home (708) 425-7160
pager (708) 856-4919

RIMAS LSTANKUS
• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

Century 21 KMECH REALTORS
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
773-284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus
kreipkitės į Danutę Mayer. Ji
profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai
pataravims. Įkainavimas veltui.

Perkate automobilį?
Turite kredito problemų?
Nėra kredito istorijos?
Pirmas automobilis?
Neilgai naujame darbe?
Ką tik atvykote į JAV?
Ne problema!
Žemos automobilio kainos!
Maži mėnesiniai mokėjimai!
Nėra pradinio mokesčio!
Galėsite sėdėti už vairo šiandien!
(630) 207 2748

ATTENTION IMMIGRANTS!
Canada is accepting applicants for
Permanent Residence!

For free information call:
1-773-282-9500
GTS concentrating in immigration to Canada
www.redusa.com

Čikagos priemiestyje išnuomojamas nedidelis 2 mieg. butas su baldais. Tel. 708-8390-8447. Taip pat moteris ieško darbo. Gali prižiūrėti senyvo amžiaus žmones ir gyventi kartu. Tel. 708-8390-8447.

Ieškau Amerikos lietuvio-lietuvių, vykstančių kuriam laikui į Lietuvą. Turiu ekonomiskai vertingą pasiūlymą. Skambinti 7 v.v. - 11 v.v. tel. 773-254-5746 (Išskyrus antrd. ir ketvrd.).

Raudondvarieje įsikūrusios Agroprekybos, prekiaujancios „Kemiro“ gaminiiais, direktorius Leonardas Deglius, kuris maloniai skyrė pesticidų parko takų priežiūrai nuo pitzolių bei trąšų parko teritorijoje ir oranžerijoje augantiems želdiniams ir egzotiškiems medžiams patarė.

Džiugu, kai galima nemokamai naudotis pilies, parko teikiama malonumu. Tačiau tai viena medalia pusė, kuri neatsiejama nuo kitos, reikalaujancios didelių lėšų pastatų išlaikymui bei teritorijos priežiūrai. Todėl norint, kad Raudondvaris gražėtų, būtinos papildomos investicijos iš remėjų, sąmoninga vietos gyventojų bei atvykstančių svečių pilietinė pažiūra. Į klubą susivienijusių skirtingų profesijų, amžiaus žmonių tikslai ir siekiai yra bendri — nebūti abejingais mus supanciais aplinkai ir noras praktine veikla prisidėti prie šio Lietuvos kampelio išsaugojimo.

Patvirtinus elgesio taisykles Raudondvario dvaro ansamblyje, lauksime pagalbos ir iš Raudondvario policijos nuovados dėl tvarkos palaikymo parko teritorijoje, nes, deja, dar ne visi supranta, kad lauzdami ar šukšlindami gražioje mūsų parkuose, nusižengiame ne tik įstatymams, bet dar ir atimame teisę iš kitų džiaugtis gražesne, mūsų supancia gamta.

Kreipiamės į turistines organizacijas, vežancias turistines grupes panemunes pilių maršrutais ir kviečiame bendradarbiauti bei koordinuoti

veiksmus dėl atvykstančiųjų turistų į Raudondvario dvaro ansamblį laiko ir jų skaičiaus, kad nebūtų daroma žala parkui, o svečiai išsivertų (pagal esamos padėties galimybes) kuo geresnius įspūdžius.

RDAB klubas jaučia pareigą ugdyti sąmoningesnę piliečių pažiūrą į gamtos ir kultūros objektų išsaugojimą bei viliausi, kad mūsų gretos, laikui bėgant, išsaugos keleriopai (šiandien klube — 25 nariai), o darbų yra tikrai pakankamai. Norėdus daugiau iniciatyvos ir siūlymų, sprendžiant praktinius darbus, rengiant informacinius ir kitokius leidinius apie Raudondvario dvaro ansamblį. Šiems darbams atlikti labai pagelbėtų kompiuteris bei kitos priemonės, būtinos, rengiant projektus, ruošiant ir kaupiant informacinę medžiagą. Tikime, jog tiek atskiri verslininkai, tiek stambios įmonės ar firmos remis klubo pradėtus darbus išsaugojant šį istorinį-kultūrinį objektą. Jeigu neišsaugosime kas yra likę gražaus ir tausotino, ar net, leisime sunykti, tuomet mūsų tautos ateities kartos bus visiškai teisios, pasmerkdamos mus už tai, ką padaryti privalejome, bet nepadarėme.

Kauno raj. Raudondvario dvaro ansamblio bičiulių klubo adresas, tel. Pilies g.4, Raudondvaris, LT-4320, Kauno raj. Tel.: (8-27) 549 517; 549262.

Klubo nariai:
Audronė Simonavičienė
Kristina Povilaitienė
Rasa Banišienė

Algimantas Kezys, mons. Kazimieras Vasiliauskas ir Virginija Paplauskienė. Nuotr. Zenono Baltrušio

A. KEZYS MAIRONIO NAMUOSE

VIRGINIJA PAPLAUSKIENĖ

Lietingas liepos 15 d. ketvirtadienis neišgausino gausaus būrio kauniečių ir miesto svečių, besilankančių Maironio lietuvių kultūros muziejuje. Magnetis, kuris traukė šį kartą į Maironio namus, buvo žinomas fotografas, menininkas, filmų kūrėjas, įvairių leidinių redaktorius, filosofas, rašytojas Algimantas Kezys. Daugelis pasaulio muziejų yra įsigiję jo menines nuotraukas. O ir Lietuvoje tiek vyresnieji, tiek jaimesni domisi jo darbais. Šį kartą Maironio namuose buvo pristatytos jo naujausia paroda, atlikta kompiuterinės grafikos būdu — „Lietuva 2000“. Įvaizdžiai iš dvidėsimojo tūkstantmečio, ir kita paroda, kuria galėjo pasigrožėti lankytojai — „Motėris“.

Antra paroda buvo eksponuojama rūsyje. Šias abi parodas galima bus aplankyti visą vasarą. Atidarymo metu kalbėjo pats autorius, menotyrininkė Eglė Jaškunienė. Šiltu žodžiu pasveikino ir mėsionjoras Kazimieras Vasiliauskas, jis dėkojo už tą grožį, kurį pateikia mums fotografas. „Taurinti sielas — yra kiekvieno menininko užduotis“ — sakė jis. Susirinkusiems buvo atliktos dvi neilgos, bet turiningos programos. Pirmoji parodoje atliekamų liaudiškų dainų fone (dainininkė Skaidra Jancaite) skambėjo Algimanto Kezio žodžiai, skirti Lietuvai (juos skaitė aktorius Petras Venslovas). Antroje parodoje, rūsyje, visų laukė staigmena — buvo pateikta moderni, sukurta talentingo kompozitoriaus Raimondo Eimonto, muzikinė kompozicija, kuriai pritarė Skaidra Jancaite. Placiatame ekrane buvo rodoma Algimanto darbų skaidrės.

Vėliau prie kavos puodelio susirinkusieji kalbino svečią, teiravosi jo kūrybos paslapčių. Šio renginio vedėja ir straipsnio autorė taip pat uždavė Algimantui Keziui keletą klausimų.

— Į fotografijos paslaptį patalpiu įsibėginti daugiau nei prieš keturiasdešimt metų. Sakykite, kas paskatino žvelgti į pasaulį pro foto objektyvo langelį?

— Tai, sakyčiau, buvo iš dalies atsitiktinumas, iš dalies būtinybė. Buvau įstojęs į Jėzuitų ordiną. Studijavau teologiją, filosofiją. Gavau filosofijos magistrą. Reikėjo atlikti praktiką su vaikais. Aš norėjau rasti užsiėmimą, kuris būtų įdomus ir jiems, ir man. Ir vienas mano draugas patarė užsiimti fotomenu. Tėve-

liai padovanojo foto aparatą. Taip aš nedrąsiai ir pradėjau eiti šiuo keliu. Mokiausi pats ir mokiau kitus. Palaipsniui tai užvaldė mano gyvenimą.

— Jūsų pirmoji paroda surengta 1963 m. Jaunimo centre, o jau 1965 m. pakviečia Čikagos Meno institutas. Jis įgyja jūsų darbus. Vėliau Jūsų parodos puikuoja ne tik Amerikoje, bet ir Europos, Azijos meno centrų salėse. Sakykite, kaip gimsta tas menas, kuris žavi daugelį žmonių.

— Galėčiau atsakyti vienu žodžiu — sunkiai. Aš ilgai einu į galutinį rezultatą. Išdėdau „medžioklę“ su foto aparatu ant peties, neturiu jokio plano, jokio sumanymo. Galiausiai ištisą dieną, matyti daugybę įvykių, daugybę vaizdų... O iš tikro nieko. O kartais trumpam išbėgi ir atsitiktinai randi nuostabių perliukų — tiek gamtoje, tiek žmonių veiduose. Temos pasiūlo pačios, tik reikia jas atpažinti, pamatyti, na, ir žinoma, mokėti perteikti turinomis fotografinėmis priemonėmis.

— Išleisdote daugiau nei dvidešimt fotoalbumų. Iš kurių svarbiausi: „Pasaulinės mugės“, „Gamtos formos ir jėgos“, „Miesto fragmentai“, „Motėris“, „Būties fragmentai“ ir kt. Žinau, kad anksčiau Jūs buvo užvaldžiusi juodai baltą fotografiją. Sakykite, kodėl anksčiau neįsileidavote į savo fotonuotraukas spalvų?

— Na, pirmiausia maniau ir dabar manau, kad juodas ir baltas pasaulis išryškina tikrąją gyvenimo esmę. Ir šios dvi spalvos realiai perteikia mums gyvenimo subtilystes. Bet mano pasaulyje egzistavo dar mėnulio ir saulės spalva. O štai dabar naujoje parodoje Jūs matote platių spalvų gamą...

— Jūsų naujas darbas — „Lietuva 2000. Įvaizdžiai iš dvidėsimojo šimtmečio“ lėties spindi įvairiomis vaivorykštės spalvomis. Jūs žengiate į naują šimtmetį, pateikdamas savo meno mėgėjams visiškai naują parodą. Tai kompiuterinė grafika. Gal galėtumėte pakomentuoti parodą?

— Visame pasaulyje kompiuterinė grafika nėra naujas atradimas. Šią techniką jau seniai naudoja įvairūs menininkai. Gal Lietuvoje tai dar naujiena. Kompiuterio pagal-

ba ir fotografija manipuliuoja. Aparato pagautus vaizdus galima keisti, pagraizinti, ne tik retušuoti, bet ir pateikti kitu kampu, rakursu. O taip pat naudoju savo pamėgtą sluoksniuotą principą, kada viena skaidrė ar negatyvas dedamas ant kito. Reikia pasitelkti vaizduotę, tuomet atsiranda fantasmagoriniai vaizdai. Aš mėgstu žaisti — ieškoti, man tai patinka. Mano paroda — tai atsivertimas su senuoju tūkstantmečiu. Nuotraukose užfiksuoti nematyti vaizdai — senovinės lietuviškos sodybos, užtiktos Rumšiškio buities muziejuje, įvairūs, man, mieli, Vilniaus senamiesčio kampeliai. Trakų diobės fragmentai, Druskininkų architektūriniai ansambliai, Nidos kopa...

Jūsų jėgos, energijos, veržlumo optimizmo užtektu dešimčiai žmonių. Jau penkeri metai iš eilės atvykstate į Lietuvą ir atsivežate savo naujas parodas. Čikagoje esate vienas pagrindinių lietuvių fotografijos parodų organizatorių. Jūsų dėka Amerikoje jau surengtos 27 tokios parodos. Pats parengėte ir redaguojate katalogus — albumus. Štai ir šiemet Jūs atvežėte naują katalogą, pavadinimu „Sąskambiai“. Gal galėtumėte pakomentuoti šį savo darbą.

— Šis katalogas skirtas atspindėti dvi temas — laisva, visiškai nuo nieko nepriklausoma ir kompiuterinė fotografija. Iš gautų fotonuotraukų surengiau parodas. Viena buvo eksponuojama Lietuvių dailės muziejuje-Lemonte, kita Čiurlionio galerijoje Čikagoje. Ekspонатu atsiuntė man Vilniaus ir Kauno fotomenininkų sąjungos menotyrininkė E. Jaškunienė. Kodėl atstovybės darbuotoja M. Paškevičiūtė, jaunųjų fotomenininkų parodoje laimėtojai tapo — pirmą vietą atiteko Kalvaiciui iš Klaipėdos, antrą — Ričardui Spitrui iš Palos Hills, trečią Donatui ir Aldonai Pečiūroms iš Čikagos. Jaunųjų grupėje laimėjo trys kauniečiai — Kastytis Antanaitis, Augis Narmonas, Irena Kuzminaitė. O kitoje — laisvos temos parodoje, laimėtojai tapo: pirmą vietą — Aleksandras Dapkevičius iš Klaipėdos, antrą — Antanas Ališauskas iš Vilniaus, trečią — Marija Čičirienė iš Panevėžio, Jaunųjų grupė — Eglė Budvytė iš Kauno, Vidas Vokietaitis iš Klaipėdos, Agnė Rimkutė iš Kauno. Šis darbas yra sunkus, bet malonus. Smagu matyti, kaip gimsta naujieji talentai. Mėgstu darbą su jaunimu. Jau rengiu ir šių metų parodą, kviečiu lietuvių fotomenininkus aktyviau dalyvauti...

— Jūsų kūrybiniai laimėjimai ne kartą buvo pastebėti ir įvertinti. Jau 1979 m. Jūsų pavardė įrašyta į visame pasaulyje žinomą leidinį, skirtą pristatyti meno kolekcionieriams žymiausias „pasaulio fotografus“. 1991 m. JAV LB Kultūros taryba paskyrė Jums premiją už fotografijos meną. O štai šiemet Lietuvos prezidentas Vladas Adamkus savo dekretu paskyrė Jums Gedimino ordina už nuopelnus ir visuomeninėje veikloje. Tai išties svarbūs įvertinimai. Manau, kad visi Lietuvos žmonės dėkoja Jums už nenuilstamą darbą ir lauks jūsų jau kitame šimtmetyje su nauja paroda. Kūrybinės sėkmės ir geros nuotikos, keliaujant po Lietuvą.

— Verkia mūsų akys, dvasiai netekus regėjimo.

„COSMOPOLITAN“ ŽURNALAS — JAV DOVANA LIETUVOS MOTERIMS

„Cosmopolitan“ vardu Vilniuje dar ne visai dvejus metus leidžiamas lietuvių kalba žurnalas moterims. Jį leidžia UAB „Ieva“ pagal „Hearst Corporation“ licenziją. Tokiu vardu jau senokai ši amerikiečių bendrovė žurnalą spausdina Amerikoje, o paskutiniu metu ir daugelyje pasaulio kraštų, įskaitant rytų Europos valstybes.

Naujausiame, mus pasiekusiame, 1999 m. rugsėjo mėnesio numerįje rašoma, kad žurnalas pagaliau užėmė pirmąją vietą Lietuvos žurnalų nuolatinės auditorijos (tarp moterų) dešimtuose. Jos vyr. redaktorė — Eva Tombak susijaudinusi savo skiltyje rašo: „Fantastiška jausti, kad žurnalą, kurį mes kuriame su tokiu meile, jūs irgi mylite“.

Idomu yra tai, kad jo tiražas 67,500 egzempliorių, kas gerokai daugiau negu beveik visų Lietuvos dienraščių bei kitų leidinių. O tas skaičius jau daug pasako. Beje, pradėtas leisti kas du mėnesiai, šiemet „Cosmopolitan“ Lietuvoje išėina kartą per mėnesį — taip, kaip ir Amerikoje.

Rugsėjo mėnesio numeris jau ir pastorėjęs — turi 160 puslapių (anksčiau jis turėjo 144 psl.). Nors JAV šis žurnalas yra storesnis — apie 300 puslapių, tačiau daugumas jų yra pašvęsta įvairioms reklamoms; net ant storo popieriaus spausdinamoms reklamoms įklėjoms, Vilniuje leidžiamame žurnale nėra.

Tokiu būdu man lietuviškas „Cosmopolitan“ yra žymiai patrauklesnis, įdomesnis ir geriau suvokiamas už anglų kalba Amerikoje leidžiamą besirodantį leidinį. Taip pat ir žurnalo popierius, kurį teikia „MOD Paper — Lietuva“ bendrovė, yra geresnis už amerikietišką.

Čia reikia pasakyti, jog daugiau negu pusė žurnalo medžiagos yra paruošiama Lietuvoje, lietuvių autorių ar kitų darbuotojų.

Štai, jau minėtąjį rugsėjo mėnesio numerį rengė net apie 30 Lietuvos žurnalistų, spaudos darbuotojų, fotografų. Be vyr. redaktorės, jos pavaduotoja yra Renata Petkevičienė, redaktorė — Rosita Rastauskienė, Virginija Rimkuvienė, grožio redaktorė — Dovilė Stukienė, redaktorė išleideja — Rūta Buidovienė, vyriausioji dizainerė — Viktorija Žilinskaitė, dizainerė Jolanta Sereikaitė, dailininkas — Vilijus Ambrazavičius, kompiuterių operatorė Irma Nevindomskaitė. Iš kitų žurnalo paruošėjų žymi dauguma irgi moterų, kas parodo, kad Lietuvoje moterys yra geros spaudos darbininkės, šioje srityje galbūt pralenkiamos ir vyrus.

Žurnalo pradžioje du puslapiai skiriami laiškam, kuriuose skaitytojos išsako nemažą komplimentų leidiniui. Vieno laiško bent dalį čia noriu pacituoti. 23 metų amžiaus Renata iš Klaipėdos rašo: „Anksčiau su vyru bendradavome kaip ponas su

tarnaite. „Cosmo“ dėka pakeičiau ne vyrą, o save. O vyras buvo priverstas keistis, nes vis dar mane mylėjo. Dabar skiriame pasimatymus, rengiame staigmenas, o buityje ir intymiaime gyvenime — harmoniją. Pasiekėme daug, bet sustoti nežadu. Po daugelio metų būtinai parašysiu, kaip man sekasi. Nes „Cosmo“ padėjo man atgimti ir padės man gyventi toliau“.

Jūratė Buzelinė iš Kauno ragina kurti „Cosmo“ klubą. Ši dviejų mažų vaikų motina rašinio pradžioje teigia, kad „tarybiniai“ žurnalai moterims atrodė vieno veido — graudenantys, smulkmeniškai ir subuitinantys moterį iki virtuvės mastų. „Todėl lietuvių „Cosmopolitan“ priėmiau kaip seniai lauktą dovaną. Ypač patiko ir sužavėjo naujas moters įvaizdis: veikli, seksuali, siekianti visapusiškai tobulėti, einanti pirmyn, vertinanti vyrų draugiją ir trokštanti motinystės laimės. Man šie bruožai patrauklūs ir artimi, kilo noras pabendrauti su kitomis moterimis, kurios simpatizuoja „Cosmo“ merginai ir pačiam „Cosmopolitan“ žurnalui. Užsidedu beprotiškai idėjai — suburti „Cosmo“ draugų klubą.“

Rugsėjo mėnesio žurnale nagrinėjama daug temų. Vieną jų — „Apie ką kalba vyrai, likę vieni“ (čia patalpinti lietuvių vyrų atsakymai). Idomu, kad čia yra įdėti ir keturių moterų pasakymai, kokios, jų manymu, yra vyrų šnekos (jie yra žymiai skirtingi nuo pačių vyrų išsakytų minčių).

Tai pat aiškinama, dėl ko moterys ypač rūpi vyrams, diskutuojama, kodėl vienišoms merginoms patogų gyventi. Įdomios yra diskusijos; kam labiau tinka mokėti kavinėje — vyrui ar moteriai (ir čia yra gausybė atsakymų, jų autorius įvardijant ne tik vardais, bet ir pavardėmis, o be to — kaip ir kitose diskusijose — įdedant mažas nuotraukėles).

Žurnalo kaina — 6 litai (JAV angliška laida su daugeliu skelbimų — 3 su puse dolerio). Žurnalo adresas: „Cosmopolitan“, Laisvės pr. 60-113, 2056, Vilnius, Lietuva.

Edvardas Šulaitis

A. † A.

EMIL KURAITIS

Gyveno Oak Lawn, IL, anksčiau Čikagoje, Marquette Parko apylinkėje.

Mirė 1999 m. spalio 5 d., 7:30 val. ryto, sulaukęs 76 metų. Gimė 1923 m. birželio 27 d. Lietuvoje, Vačgirio kaime. Amerikoje išgyveno 46 metus.

Nuliūdę liko: žmona Christine Kerschis, dukterys: Jenny, žentas Jeffrey Margis; Brigitte, žentas Anthony Akstins; Sylvia, žentas Jose Galvizi; Loretta, žentas Thomas Schmidt; Ingrid, žentas William Kerins; 13 anūkų, daug pusbrolių Lietuvoje ir Amerikoje.

Velionis pašarvotas penktadienį, spalio 8 d. nuo 2 iki 9 v.v. Lack & Sons laidojimo namuose, 9236 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL.

Laidotuvės šeštadienį, spalio 9 d. iš laidojimo namų 9 val. ryto Velionis bus atlydėtas į Zion Lutheran Evangelical bažnyčią, 9000 S. Menard, Oak Lawn, IL, kur 10 val. bus atliktos religinės apeigos. Po to Velionis bus palaidotas Bethania kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdę: žmona, dukterys, žentai, anūkai ir kiti giminės.

Laidotuvių direkt. Lack & Sons Funeral Home.

Tel. 708-430-5700.

PADEKA

A. † A.

ANTANAS KRIŠČIŪNAS

Po sunkios ligos mirė 1999 m. rugsėjo 9 d. Palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

Nuoširdžiai dėkojame kun. V. Mikolaičiui, kuris sukalbėjo maldas koplyčioje, atnašavo gedulingas Mišias Šv. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje ir palydėjo Velionį į kapines.

Nuoširdžiai dėkojame visiems giminėms, draugams ir pažįstamiems, kurie dalyvavo šermentyse, laidotuvėse bei pareiškė mums užuojautą toje liūdesio valandoje.

Dėkojame už dosnias aukas, kurios buvo panaudotos užprašyti šv. Mišioms ir aukoms Lietuvių Tremtinių remimo fondui ir BALFui.

Dėkojame karsto nešėjams ir laidotuvių direktoriui Donald M. Petkui už malonų patarnavimą.

Liūdi: žmona Veronika, dukros Vida ir Danutė su šeimomis.

Prenumeruokime ir skaitykime „DRAUGĄ“. „DRAUGA“ atmintime savo testamentu.

It makes a world of difference when you fly SAS to Lithuania.

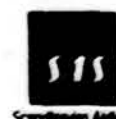

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient

than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with just one hassle-free connection through Stockholm. Our 4:30 p.m. departure gives you a relaxed morning arrival for business or pleasure. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen

hub. And whether you fly Business Class or Economy Class, you can be sure our service will be world-class, and will allow you to arrive rested and refreshed — all for a reasonable fare. Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350. For more information and special offers, visit our website at www.flysas.com.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:30 pm	7:40 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am +1	10:50 am +1
SK 743	Vilnius	Copenhagen	12:45 pm	2:15 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:40 pm	5:40 pm

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Apkeliavęs daug Europos valstybių, mišrus Kauno „Kamerton“ choras atvyksta į Čikagą. Vienintelis šio choro koncertas Čikagoje įvyks kitą sekmadienį, spalio 17 d., 3 val. p.p. Jaunimo centre. Koncertą rengia „Margutis II“. „Kamertonas“ jau seniai išgarsėjo puikiai atliekama bažnytinė muzika, tačiau savo tautiečiams Amerikoje choristai ir choro vadovas Algirdas Viesulas paruošė populiariausių korinių programą, kurioje skambės ir Antano Vanagaitis, Vladas Jakubėnas, Jono Godevė ir Ritos Čyvaitės-Kliorinės koriniai. Atvykite pasiklausyti šio puikaus choro, bus dalyvauti kviečia Lietuvos televizija ir PLC renginių komitetas.

Sugrįžimo iš stovyklos sueiga šeštadienį, spalio 9 d., vyks Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Dalyvauja visi „Kernavės“, „Aušros Vartų“, „Lituanicos“ ir „Nerijos“ tuntu skautės ir skautai. Visi devi tvarkingomis darbo uniformomis. Sueiga vyks nuo 2 iki 4 val. p.p. Bus oficialioji dalis ir įdomūs užsiėmimai. Laukiami tėveliai, svečiai ir visi dalyvavusieji „Ateities aidų stovykloje, Rake“.

Poeto Vainio Aleksos poeziją palydės dainininkė Dalia Polikaitytė-Lietuvninkienė „Pavasaris rudenį“ poezijos vakare, penktadienį, spalio 15 d. vyksiančiame Čikagos, Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje. Pradžią 7 val. vak. Rengėjai — Lietuvių rašytojų draugijos valdyba kviečia visus, o ypač jaunimą, atsilankyti ir pasidžiaugti mūsų jaunųjų kūrėjų kūryba. Gausus susidomėjusių dalyvavimas paskatins jaunuosius menininkus našesnei kūrybai.

Po Vinco Kudirkos 100-ųjų mirties metinių minėjimo. Iš kairės: Jurgita Baltrušaitė, Pranciškus Ivinskis ir Audre Budrytė.

SKELBIMAI

• Ieškau žmogaus, skendancio artimiausią savaitę į Vilnių ir sutinkantį paimti katą už mokestį. Vilniaus oro uoste pasitikis savininkas. Kreiptis į A. Mizeraitę, tel. 773-434-7364.

• Stasys Radavičius iš Kauno ieško sesers Gerdos Marjos Radavičiūtės, gyv. Los Angeles, CA. Kas žino apie ją, rašykite: St. Radavičius, Sasnauskio g. 30, bt. 2, Kaunas 3005, Lietuva arba skambinkite tel. 011-370-79-25-26.

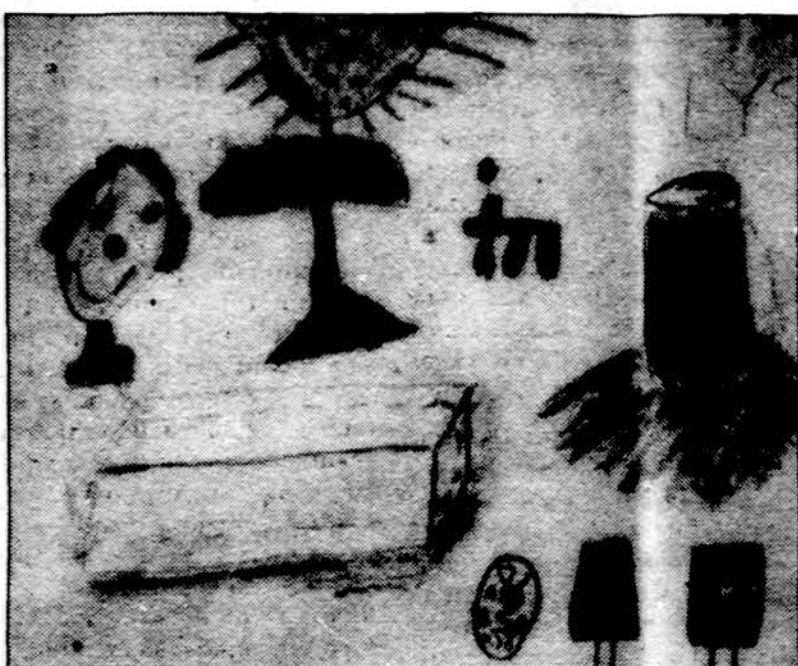
Spalio 24 d. 12 val. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje saleje rengiami pietūs-vajus Lietuvių televizijai paremti. Kiekvieną savaitę laukiame lietuviškos televizijos laidos, ja džiaugiamės. Televizijos išlaikymas brangiai kainuoja, todėl ir ieškome kitų šaltinių išsilaukymui. Dalyvaukime tam tikslui rengiamuose pietuose ir prisidėkime prie televizijos išsilaukymo. Linksma, įdomią programą atliks „Antaras kaimas“ be jokio atlyginimo, tuo prisidėdamas prie vjaus. Užsakykite vietas, skambindami Aldonai Palekniei tel. 708-448-7436. Visus dalyvauti kviečia Lietuvos televizija ir PLC renginių komitetas.

• „Raganų dienos“ pietus, kurie rengiami spalio 31 d. PLC didžiojoje saleje, bilietus užsisakyti galite, skambindami Rita Venclovienei tel. 847-940-1233. Pietus ruošia „Vai-ko vartai“ mokslų būrelis.

Ateitininkiška jaunima Amerikoje ir Lietuvoje remti vakarienę šeštadienį, spalio 23 d., ruošiamas Ateitininkų namuose, Lemonte. Vakariene pradėdama 5:30 v.p.p. pabendravimu; karšta vakariene bus patiekta 6:30 v.v. Ateitininkų šalpos fondo nariai nuodėdžiai kviečia visuomenę atsilankyti. Apie dalyvavimą iš anksto prašoma pranešti Vidai Maleiškienei, tel. 630-257-8087.

Skautininkų dėmesiai! Siekiama atgaivinti Čikagos skautininkų veiklą. Visos Čikagos ir artimų apylinkių skautininkės kviečiamos atvykti į sueigą sekmadienį, spalio 10 d., 11:30 val. r. vyksiančiame Jaunimo centro 114 kmb. Kviečia ir visas veiklonas įsijungti kviečia sesės Danutė, Halina ir Zuzana.

Dr. Valerija Raulinaitienė, gyvenanti Oxnard, CA, Draugo fondui atsiuntė 1,000 dolerių jubiliejinio vjaus proga ir tapo garbės nare. Sveikindami naują DF garbės narę labai dėkojame už stambią jubiliejinę dovaną. Jei Draugo fondas daugiau tokių dovanų sulauktų, — milijoną netrukus užbaigtų.

Šio piešinio autorius — Balys Gintautas. Meno mokyklos mokytojos Daivos Karūzaite mokinys. Dailininkės Daivos Karūzaite ir jos mokinukų paroda bus atidaryta šį penktadienį 7:30 val. v. Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje.

Algis Liepinaitis apie Pažaislį kalbės spalio 13 d. 3 val. p.p. Lietuvių draugijos narių popietėje „Gintaro“ vasarvietės saleje (Union Pier, MI). Ta patia proga bus rodomos Pažaislio festivalio bei Lietuvos seselių kazimieriečių veiklos filmajuotės. Kviečiame visus narius bei apylinkių lietuvius dalyvauti. (Čikagos ir Indianos laiku tai būtų 2 val. p.p.).

Supažindinimas su rašytoju V. Kavaliūno novelių knyga „Sauksmas“ rengiamas spalio 17 d. 12 val. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje saleje. Su rašytojo kūryba supažindins poetė, rašytoja Julija Švabaitė-Gylienė. Literatūrologas Titas Antanaitis iš knygos „Sauksmas“ perskaitys trumpą novelę. Knygos supažindinimo popietėje dalyvaus rašytojo dukrė prof. Jolita Kavaliūnaitė. Rengia LB švietimo taryba ir PLC renginių komitetas.

Msgr. Anthony Bertašius, gyvenantis Paterson, NJ, Draugo fondo garbės narys, jubiliejinio vjaus proga atsiuntė 600 dolerių, su ankstyvaisiais įnašais pasiekdamas 2,400 dolerių sumą. Už didelę paramą Draugo fondui nuodėdžiai dėkojame.

LB Socialinių reikalų tarybos Lemonto skyriaus pirmininkas Gediminas Kazėnas ir raštinės vedėja Lilija Kizlaitienė pakvietė Pal. J. Matulaičio misijos renginių komiteto pirmininkę Bronę Nainienę pasitarti dėl kas savaitę ruošiamų programų vyresnio amžiaus žmonėms. Lemonte ir netolimoje apylinkėse apsigyveno daug vyresnio amžiaus žmonių. Kalbėjome, kad būtina reikia artimesnio ryšio — susipažinimo. Sutarėme tas jau ruošiamas programas pajavrinti, praplėsti. Bandyti kas savaitę sudaryti kokią nors vis naują, įdomią programą, o kartas nuo karto gal ir kokią pasivažiavimo. Turime talentingų žmonių, kurie pakviesti sutiks pajavrinti tas programas. Kitas paband-ravimas vyks spalio 12 d. 2 val. p.p. Pasaulio lietuvių centre, Botių menėje. Tą antradienį į paband-ravimą atvyks muz. Faustas Strolia. Visi gerai žinome, kad kur Faustas Strolia — ten ir linksma. Kalendoriuje kviečiame pasizymėti šią datą, valandą ir atvykti į Botių menę. Paband-ravime, aptarsime, kokios programos būtų įdomios ir naudingos. Taigi laukiame spalio 12 d. 2 val. p.p.

Pranešimas. Spalio 7 d. numatytas ALTO Čikagos skyriaus posėdis neįvyks — posėdis nukeltas į spalio 14 d. 11 val. r., Jaunimo centre. Kongreso ruošimo komiteto posėdžiai vyksta nustatyta tvarka: kiekvieną ketvirtadienį, 1 val. p.p., ALTO patalpose, Jaunimo centre.

Naujų vargonų išsigijimui Pal. J. Matulaičio misijos renginių komitetas ruošia pietus. Jie vyks spalio 10 d. 12 val. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje saleje. Dalyviai bus pavašinti skaniu maistu, skambės linksma daina. Savo dalyvavimu paremsite naujų vargonų išsigijimą. Per renginių komitetą aukoj: Laima ir Vacys Garbonkai — 250 dol., Irena ir Petras Kazlauskai — 100 dol., Ona Abramaitienė — 100 dol., Bronė ir Bronius Nainiai — 100 dol., Anis ir Aldona Griniai — 100 dol., dr. Justinas Dėdinas — 50 dol., Julija Švabaitė-Gylienė — 50 dol., Irena Galinienė — 25 dol. Vietas užsisakykite, skambindami Vandai Gvildienei tel. 630-271-9136 arba Irenai Kazlauskienei tel. 630-257-8346. Dėkojame už aukas!

Adolfo Damasio knyga bus pristatyta Ateities savaitgalio atidarymo vakare, kuris įvyks spalio 22 d., penktadienį, 7:30 val. v. Čikagos Jaunimo centro kavinėje. Smulki Ateities savaitgalio programa bus skelbiama spalio 16 d., šeštadienį, „Drauge“.

„Draugo“ prenumeratos papigimimas galioja ribotą laiką! Dabar dienraštį užsisakyti galite tik už 65 dol. metams. Nuolaida taikoma JAV gyvenantiems lietuviams, šį laikraštį užsisakantiems pirmą kartą.

Juozas Mikulis, Westchester, IL, grąžindamas „Draugo“ laimėjimo bilietą „Šaknelės“, pridėjo 90 dol. auką. Esame jam labai dėkingi ir apgailestaujami, kad jo bilietėlis nebuvo laimingųjų tarpe.

Veiklioji Daumanto-Dielininkaitis jaunųjų ateitininkų kuopa, apjungianti Čikagos ir apylinkių jaunųjų ir jaunių ateitininkus, gražiai pasireiškė Dainavoje vykusiame JAS vasaros stovykloje. Lionės Kazlauskienės išsamus tos stovyklos aprašymas buvo išspausdintas „Drauge“, dvejose vėliausiose „Iš Ateitininkų gyvenimo“ skyriaus laidoje. Kuopos vadovybė, diegdama jaunimui visuomeniškumo ir inteligentiškumo principus, kurie apima ir savos spaudos rėmimą, per kuopos globėją Dainę Quinn Draugo fondui paskyrė 100 dol. Gražus pavyzdys ir kitoms organizacijoms.

Mt. Sinai ligoninė atlieka nemokamą paslaugą — mamogramą („mamogram“) — moterys gali pasitikrinti, ar neserga krūties vėžiu. Programa „Woman to Woman“ įsteigta, kad visos moterys, sulaukusios 40 metų, galėtų pasitikrinti, o taip pat ir tos, kurios neturi sveikatos draudimo arba tos, kurioms draudimas nepažįsta mamogramos išlaidų. Norėdamos daugiau informacijos, skambinkite tel. 1-888-AT-SINAI (1-888-287-4624).

BALFO CICERO SKYRIUS PRADEDA VAJŲ

I BALFo šukį „Spalio mėnuo — BALFo mėnuo“ atsiliepdami, Cicero skyriaus aukų rinkėjai nuo pirmos spalio dienos asmeniškai ir laisvais pradedo lankyti aukotojus. Rugsejo 24 d., prieš pradėdami vajų, aukų rinkėjai susirinko pasitarti ir pasiskirstyti rajonais, kuriuose rinks aukas. Pasidžiaugta, kad praėjusiais metais vjaus buvo sėkmingas. Surinkta 6,085 dol. Del BALFo rėmėjų mirties ir kitų aplinkybių mažėja ne vien tik aukotojų, bet ir pačių BALFo darbuotojų skaičius. Į jų vietas Cicero mieste naujų darbininkų sunku besurasti. Todėl likusiems darbuotojams atitenka didesnė darbo dalis. Per praėjusius metus mirė net du valdybos nariai — Stasys Pranckevičius ir Janina Skamienė, aukas rinkę jau daugelį metų. Jų brangiam atminimui pasitarimo dalyviai sukalbėjo „Amžiną atilį“. Nuo pat įsikurimo

šiam krašte pradžios Cicero mieste su šeima gyvenusi ir visą laiką BALFo šalpai nuodėdžiai dirbusi, tik nesenai kitur išsikėlusi dr. Česlova Bačinskienė pažadėjo ir toliau dalyvauti BALFo Cicero veikloje, tolimą kelią važinėti, rinkti aukas bei atlikti sekretorės pareigas. Pasitarimo dalyviai labai apsidžiaugė, o valdybos pirmininkė B. Motušienė jai nuodėdžiai padėkojo.

Aukus Cicero mieste ir apylinkėse kaip ir visuomet rinks tie patys rinkėjai: Č. Bačinskienė, O. Baukienė, S. Didžiulienė, A. Didžiulis, J. Mikulis, B. Motušienė, B. Novickis, E. Radvilienė, R. J. Rimkus, S. Žemaitienė. Kalbėdama apie šalpa, pirmininkė pažymėjo, jog praėjusiais metais BALFo centras į Lietuvą išsiuntė 1,147 siuntinius, o 807 siuntinius — į Suvalkų trikampį. Vien tik pinigais tremtiniams ir politiniams kaliniams BAL-

Fas padėjo daugiau kaip 90,000 dol. Panašia suma sušelpa vargšų valgykla „Bėnija“ Vilniuje. Taip pat pinigais ir siuntiniais suteikta pagalba našlaičiams, daugiavakėms šeimoms, seneliams, invalidams, ligoniams, moksleiviams ir kitiems vargantiesiems.

„Siuntiniai sudaromi iš ap- rangos, vaistų, maisto produktų, mokyklos reikmenų ir kt. Spaudoje rašoma, kad yra 20 tūkstančių vaikų, nelaukiančių mokyklos. Tai — bausinantis skaičius, galvojant apie Lietuvos ateitį“, — sakė pirmininkė. — Didžiuliosios miestuose matome daug prabangaus gyvenimo, o kaimų ir mažų miestelių žmonės dėl nedarbo ir menkų pragyvenimo galimybių grumiasi su vargu dėl kasdieninės duonos“.

Pasitarimo dalyviai, pasidalinę mintimis, tarė, jog be labdaros, Lietuvoje reikia ryžtingų žygių, siekiant igyvendinti teisingumą ir atgaivinti moralę.

B. M.

BALFo 1999 m. Cicero skyriaus vjaus aukų rinkėjai — valdybos nariai ir talkininkai. Iš kairės sėdi: izdininkas Algirdas Didžiulis, sekretorė Česlova Bačinskienė, pirmininkė Bronė Motušienė. Stovi: valdybos narys Juozas Mikulis, Eleonora Radvilienė, valdybos narė Sigutė Žemaitienė, Raimundas J. Rimkus. Aukas taip pat renka Olimpija Baukienė, Stasė Didžiulienė ir Balys Novikas.

Nuotr. V. Motušio

„SAULĖ“ IŠVYKO Į OMAHA

„Užtraukim lietuvišką dainą“... — taip dainavo Šiaulių liaudiško muzikos ansamblio „Saulės“ nariai rugsejo 28 dienos popietę Jaunimo centro didžiojoje saleje. Jie ir žiurovų ragino jiems pritarti.

Šiaulių ansamblis, kurį čikagiečiai ir kitų vietovių lietuviai pirmą kartą matė bei girdėjo prieš dvejus metus, šiemet atrodė labiau sutvirtėjęs — šokėjai buvo greitesni ir miklesni, o „Saulės“ muzika ir dainos giliau įėjo į širdį.

Praėjusį antradienį „Saulės“ ansamblis atliko 30 kūrinių. Pradėjo liaudies daina „Plaukiau per jūrą“, savo beveik dvi valandas (su pertrauka) trukusią programą svečiai iš Šiaulių baigė tradicine ansamblio daina „Parvažiojo saulė“ (muz. komp. Vytauto Juozapaitis).

Jeigu tą dieną lauke saulės Čikagoje visai nebuvo, nes beveik visą dieną pliaupė lietus, tai Jaunimo centro salen šiauličiai jos čia tikrai daug atvežė. Nors žiurovų popietiniame koncerte nebuvo daug (kiek didesnis būrys atvyko vakare), tačiau tie, kurie atėjo, tikrai džiaugėsi. Kai kurie jų teigė, jog tokio pajėgaus ansamblio kaip „Saulė“ jau seniai Čikagoje nėra buvę.

Pažymėtina, kad pati programa buvo sudaryta gana taikliai: čia dainas keitė šokiai, dažnokai buvo galima išgirsti ir septynių muzikantų atliekamą liaudišką muziką. Publika taip pat buvo sužavėta skrabalais grojamomis melodijomis. Sunku tikėti, kad toks „gramozdiškas“ instrumentas gali taip puikiai skambėti.

Žiurovai čia galėjo pamatyti ir „Krikoniškių kadrilį“ — šokių, kuris ansambliečiams atnešė patį aukščiausią prizą praėjusią vasarą (liepos 23-29 d.d.) Anglijoje vykusiam ansamblių iš 9 valstybių konkurse. Čia apdovanojimus pelnė ir auksabalės folkloro solistė Violeta Daknienė, muzikantai, šokėjai. Apskritai paėmus, „Saulė“ Anglijoje konkurse buvo pripažinta geriausioju kolektyvu.

Gerai savo pareigas atliko ir pagrindiniai ansamblio pranešėjai — dainininkės Rasa Andziūnienė ir šokėjų grupės vadovas (o taip pat ir pats šokėjas) Edmundas Verpetinskas.

Po koncerto teko kalbėtis su „Saulės“ vadybininku, energinguoju Zenonu Ripinskiu. „Draugo“ bendradarbiui vis papasakojo apie šiuos metus ansamblio viešnagę Amerikos kontinente. 25 žmonių grupė į Čikagą atskrido rugsejo 23 d. Tada jie sėdėjo į autobusą ir pajudėjo į Pittsburgo miestą, kur Vakarų Pensilvanijos lietuvių pilietų draugija rugsejo 25 d. surengė gražią pavykų koncertą. Koncerte buvo ir amerikiečių publikos.

Tačiau pagrindinis kelionės tikslas yra koncertai Omahoje, Nebraskos ir aplinkinėse valstijose. Nuo spalio 1 dienos iki 16 dienos lietuviškos dainos, muziką ir šokius išgirs bei pamatys Colorado, Iowos, Pietų Dakotos bei kitų valstijų gyventojai.

„Saulės“ vadybininkas Z. Ripinskis mums papasakojo, kad Šiaulių miestas su Omaha yra pasirašę bendradarbiavimo („Sister City“) sutar-

tį. Šiaulių ansamblio nariai, prieš porą metų lankęsi mieste Omahoje, yra tapę miesto garbės piliečiais. University of Nebraska muzikos skyriaus profesorius Roger Foltz ir tarptautinių programų direktorė Mary Ellen Turner šį kartą po JAV Vakarų vakarus pasistengė sudaryti gana įdomų kelionių maršrutą. Ansamblis koncertuos daugiausia amerikiečiams.

Ansamblių Omahoje taip pat globos ir Lietuvių Bendruomenės darbuotojai. Z. Ripinskis džiaugiasi, kad atsirado tokia graži proga daug pakelti po Ameriką.

Kelionėje šiauličiams talkins ir čikagietė, visuomenės veikėja Pranė Slutienė. „Saulės“ koncertai Čikagoje buvo surengti jos dėka. Z. Ripinskis paminėjo, kad ansamblis spalio 17 d. trumpai sugrįš į Čikagą ir iš čia jau pajudės atgal į namus. Z. Ripinskis, prieš grįžtant į Lietuvą „Draugo“ skaitytojams žadėjo papasakoti, kaip „Saulė“ sekėsi JAV Vidurio vakaruose.

E. Šulaitis

Atslysta paminėti

Pats įdomiausias ir labiausiai jaudinantis paskutinis „Pasaulio lietuvių“ numerio straipsnis — Gabrieliaus Žemkalnio pasakojimas apie Lietuvos delegacijos kelionę po Sibirą — Buriatiją ir Irkutską. Štai kokios vietose kultūros atašė lietuviai laukė rankas išskėtę! Norėdami užsakyti šį mėnesinį žurnalą, rašykite: „Pasaulio lietuvis“, 14911 127th Str., Lemont, IL 60439; tel. 630-257-8217.